

Wójt Gminy Dąbrowa

Załącznik nr 3

do Uchwały Nr

Rady Gminy w Dąbrowie

z dnia

S t u d i u m

uwarunkowań i kierunków zagospodarowania
przestrzennego gminy Dąbrowa

tekst Studium - część pierwsza

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Studium

uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dąbrowa

tekst Studium - część pierwsza

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Spis treści

WSTĘP	5
PRZEDMIOT OPRACOWANIA	5
PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA	5
CEL I ZADANIA SPORZĄDZANIA STUDIUM	5
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU	5
OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY	5
UŻYTKOWANIE GRUNTÓW	6
SIEĆ OSADNICZA. IDENTYFIKACJA OBSZARÓW O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ ZWARTEJ STRUKTURZE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ	7
UZBROJENIE TERENU	10
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY	10
STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA GMINY	10
PROCES PLANISTYCZNY	11
STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO	11
UWARUNKOWANIA ROZWOJU ZAGOSPODAROWANIA WYNIKAJĄCE Z FUNKCJONOWANIA NA TERENIE GMINY ELEKTROWNI WIATROWYCH	11
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	12
GEOLOGIA I UKSZTAŁTOWANIE TERENU	12
KLIMAT	13
GLEBY I PRZYDATNOŚĆ ROLNICZA GRUNTÓW	14
LASY	14
SUROWCE MINERALNE	15
WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	15
STAN I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA. PROBLEMY EKOLOGICZNE GMINY	17
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	19
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z REKOMENDACJI I WNIOSKÓW ZAWARTYCH W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM LUB OKREŚLENIA PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANIC KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH	22
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA	22
WARUNKI MIESZKANIOWE	22
USŁUGI (W TYM OCHRONA ZDROWIA)	24
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I MIENIA	25
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY	26
ANALIZY EKONOMICZNE, ŚRODOWISKOWE I SPOŁECZNE	27
ANALIZY SPOŁECZNE - STRUKTURY I PROCESY DEMOGRAFICZNE	27
ANALIZY SPOŁECZNE - OGRANICZENIA I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU OSADNICTWA	31
PREDYSPOZYCJE DLA ROZWOJU WIELOFUNKCYJNEGO	32
ANALIZY EKONOMICZNE - PODSTAWOWE DANE O GOSPODARCE NA TERENIE GMINY	34
ANALIZY EKONOMICZNE - PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWYCH TENDENCJI RUCHU BUDOWLANEGO	40
ANALIZY EKONOMICZNE - PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z OBECNEJ STRUKTURY UŻYTKOWANIA GRUNTÓW	40
ANALIZY ŚRODOWISKOWE - PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z OGRANICZEŃ PRZYRODNICZYCH ROZWOJU ZAGOSPODAROWANIA	41

PROGNOZY DEMOGRAFICZNE, W TYM UWZGLĘDNIAJĄCE, TAM GDZIE TO UZASADNIONE, MIGRACJE W RAMACH MIEJSKICH OBSZARÓW FUNKCJONALNYCH OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO	42
PROGNOZA ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY ORAZ PRZESŁANKI ZAPOTRZEBOWANIA NA TERENY ROZWOJOWE WYNIKAJĄCE Z PROGNOZ ROZWOJU GOSPODARCZEGO	43
MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ GMINĘ WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNEJ I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, A TAKŻE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH GMINY	45
BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ.....	45
OCENA CHŁONNOŚCI ISTNIEJĄCEGO ZAGOSPODAROWANIA	45
OKREŚLENIE ZAPOTRZEBOWANIA NA NOWĄ ZABUDOWĘ	46
BILANS TERENÓW	47
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW	48
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	48
OCHRONA PRZYRODY	48
OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO	51
INNE OBIEKTY I TERENY CHRONIONE	52
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH.....	52
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH.....	52
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	52
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA	53
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO – ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI	53
UWARUNKOWANIA ROZWOJU KOMUNIKACJI.....	53
UWARUNKOWANIA ROZWOJU INFRASTRUKTURY	54
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH.....	57
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYMAGAŃ DOTYCZĄCYCH OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ.....	58

WSTĘP

PRZEDMIOT OPRACOWANIA

Przedmiotem opracowania jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dąbrowa, zwane dalej „Studium”.

Studium obejmuje obszar gminy wiejskiej Dąbrowa w jej granicach administracyjnych.

PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA

Podstawę prawną sporządzania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego określa art. 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Rada Gminy Dąbrowa w dniu 24 września 2014 r. podjęła uchwałę (nr XL/271/2014) w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dąbrowa. Wykonanie uchwały powierzono Wójtowi Gminy.

Rada Gminy Dąbrowa podjęła uchwałę nr XVIII/131/2020 z dnia 3 grudnia 2020r. o przystąpieniu do zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dąbrowa. Zmiana Studium jest fragmentaryczną zmianą obowiązującego studium i dotyczy wybranego terenu.

CEL I ZADANIA SPORZĄDZANIA STUDIUM

Podstawowym celem sporządzania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, jest – zgodnie z ww. ustawą - określenie „polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego”.

Studium jest podstawowym dokumentem planistycznym, który kształtuje politykę gospodarowania przestrzenią na obszarze gminy i jest komplementarne wobec innych branżowych i ogólnych strategii, planów i programów rozwoju.

Zadaniami Studium są:

- rozpoznanie aktualnej sytuacji gminy, istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z jej dotychczasowym rozwojem,
- sformułowanie optymalnych kierunków rozwoju przestrzennego gminy,
- stworzenie podstawy prawnej do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- promocja rozwoju gminy.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Dąbrowa położona jest w południowej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie mogileńskim. Sąsiaduje z gminami: Mogilno (powiat mogileński), Janikowo i Pakość (powiat inowrocławski), Barcin, Żnin, Gąsawa (powiat żniński).

Odległość do siedziby powiatu z siedziby gminy wynosi ok. 10 km, przy czym od południowych granic gminy - zaledwie ok. 5 km. Nieduża odległość do Mogilna jest ważnym uwarunkowaniem rozwoju, bowiem miasto to stanowi główny ośrodek zaspokajania różnorodnych potrzeb mieszkańców gminy, w tym zwłaszcza w zakresie usług ponadlokalnych.

Gmina Dąbrowa w skali całego województwa kujawsko-pomorskiego jest gminą małą. Liczy ok. 4,7 tys. mieszkańców, zajmuje powierzchnię 11029 ha, gęstość zaludnienia wynosi ok. 43 os/1 km², a w stosunku do powierzchni bez lasów,

łąk i pastwisk (wskaźnik ten jest uważany za najbardziej miarodajny w zakresie pomiarów rozmieszczenia ludności) - ok. 55 os/1 km². Wszystkie te wartości należą do niskich. Gęstość zaludnienia w gminie jest niższa od średnich dla obszarów wiejskich - wynoszą one odpowiednio 46 i 67 os/1 km². Pod względem liczby mieszkańców, gmina Dąbrowa należy do mniejszych gmin województwa. Pod względem zajmowanej powierzchni, gmina lokuje się na 83. pozycji wśród 144 gmin, ale gdyby uwzględnić tylko 92 gminy wiejskie - na pozycji 50.

Liczba ludności gminy jest w ostatnich latach stabilna - coroczne wahania są bardzo niewielkie i nie mają wpływu na zauważalne zmiany zaludnienia.

Gmina jest najmniejszą z czterech gmin powiatu mogileńskiego. Pod względem powierzchni stanowi 16%, a pod względem liczby ludności – tylko około 10% ogólnej sumy powiatowej.

Pod względem fizyczno-geograficznym, gmina leży w strefie wysoczyznowej - jest to w przewadze morena denną fazy poznańskiej. Według podziału fizycznogeograficznego Polski Kondrackiego, gmina Dąbrowa leży w podprowincji Pojezierza Południowobałtyckie, w makroregionie Pojezierze Wielkopolskie, w mezoregionie Pojezierze Gnieźnieńskie (315.54).

Gmina pełni funkcje rolnicze. Warunki rozwoju rolnictwa są umiarkowanie korzystne. Należy się spodziewać, że w przyszłości zasadniczy charakter funkcjonalny gminy zostanie utrzymany. Nie należy spodziewać się znacznego wzrostu liczby mieszkańców ani gwałtownego rozwoju działalności pozarolniczych. Należy podkreślić, że w sąsiedztwie gminy dostępnych jest wiele miejsc pracy w zawodach pozarolniczych, więc nie odczuwa się tak silnej presji w kierunku rozwoju gospodarczego (istnieje stosunkowo łatwa możliwość znalezienia pracy w usługach lub przemyśle w pobliżu miejsca zamieszkania, tyle, że poza gminą).

UŻYTKOWANIE GRUNTÓW

Na ogólną powierzchnię nieco ponad 11 tys. ha składają się użytki rolne zajmujące ponad 8 tys. ha, lasy i grunty leśne – 2,3 tys. ha, pozostałe grunty i nieużytki – zajmujące razem prawie 0,7 tys. ha.

Szczegółową strukturę użytkowania powierzchni gminy przedstawiono w tabeli.

W strukturze użytkowania gruntów zaznacza się niższy od średniej wojewódzkiej udział lasów (stanowią one tylko 21% powierzchni ogólnej, co jest wskaźnikiem nieco niższym od średniej wojewódzkiej, ale wyraźnie wyższym od średniej dla powiatu) - w tej części województwa spotyka się jednak wiele gmin ze znacznie niższym wskaźnikiem lesistości (niektóre niemal bezleśne), stąd wartość w gminie Dąbrowa może być uznana za korzystną, tym bardziej, że lasy występujące tu w dwóch kompleksach, wyróżniają się zwartością, co wzmacnia ich wartość ekologiczną.

Użytki rolne zajmują 73% ogółu powierzchni gminy i składają się na nie w dominującej mierze grunty orne, które stanowią ponad 94% użytków rolnych. Tylko nieco ponad 1% użytków rolnych stanowią sady (co na tle innych gmin jest wskaźnikiem typowym - w większości gmin sady nie zajmują istotnych powierzchni). Łąki stanowią tylko 1,3% powierzchni użytków rolnych, podobnie - pastwiska. Są to wskaźniki bardzo niskie - niższe niż w powiecie i znacznie niższe niż przeciętnie w województwie (jest to skutkiem braku dolin rzecznych, czy znacznych podmokłych obniżen).

Tab. Struktura użytkowania gruntów w gminie w roku 2014

rodzaj użytkowania	ha	%
powierzchnia ogółem	11029	100,0
powierzchnia łądowa	10984	99,6
użytki rolne razem	8036	72,9

użytki rolne - grunty orne	7580	68,7
użytki rolne - sady	83	0,8
użytki rolne - łąki trwałe	105	1,0
użytki rolne - pastwiska trwałe	107	1,0
użytki rolne - grunty rolne zabudowane	123	1,1
użytki rolne - grunty pod stawami	2	0,0
użytki rolne - grunty pod rowami	36	0,3
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	2340	21,2
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - lasy	2326	21,1
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - grunty zadrzewione i zakrzewione	14	0,1
grunty pod wodami razem	45	0,4
grunty pod wodami morskimi wewnętrznymi	0	0,0
grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	18	0,2
grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	27	0,2
grunty zabudowane i zurbanizowane razem	367	3,3
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny mieszkaniowe	49	0,4
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny przemysłowe	8	0,1
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny inne zabudowane	12	0,1
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny zurbanizowane niezabudowane	3	0,0
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny rekreacji i wypoczynku	13	0,1
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - drogi	244	2,2
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - kolejowe	36	0,3
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - inne	0	0,0
grunty zabudowane i zurbanizowane - użytki kopalne	2	0,0
użytki ekologiczne	0	0,0
nieużytki	241	2,2
tereny różne	0	0,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Bezwzględna powierzchnia łąk i pastwisk (tylko ok. 212 ha) jest bardzo mała na tle gmin województwa.

Pomimo różnic w stosunku do wartości przeciętnych dla powiatu i województwa, gmina nie wykazuje nietypowych uwarunkowań, a strukturę użytkowania gruntów można uznać za uwarunkowanie neutralne dla rozwoju.

SIEĆ OSADNICZA. IDENTYFIKACJA OBSZARÓW O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ ZWARTEJ STRUKTURZE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

Sieć osadnicza gminy liczy tylko 14 miejscowości. Osadnictwo jest „umiarkowanie skupione” - udział zabudowy rozproszonej, rozlokowanej poza obszarami zwartej zabudowy wiejskiej, jest stosunkowo niewielki. Korzystnym uwarunkowaniem jest fakt, że większość miejscowości, to wsie duże lub średniej wielkości (Dąbrowa i Szczepanowo należą do wsi obiektywnie dużych w skali województwa), ale pozwalające na zaliczenie do wsi rozwojowych, w których liczba mieszkańców jest na tyle duża, że daje szansę co najmniej utrzymywania obecnego stanu zaludnienia (przyjmuje się tu umowną granicą ok. 200 mieszkańców).

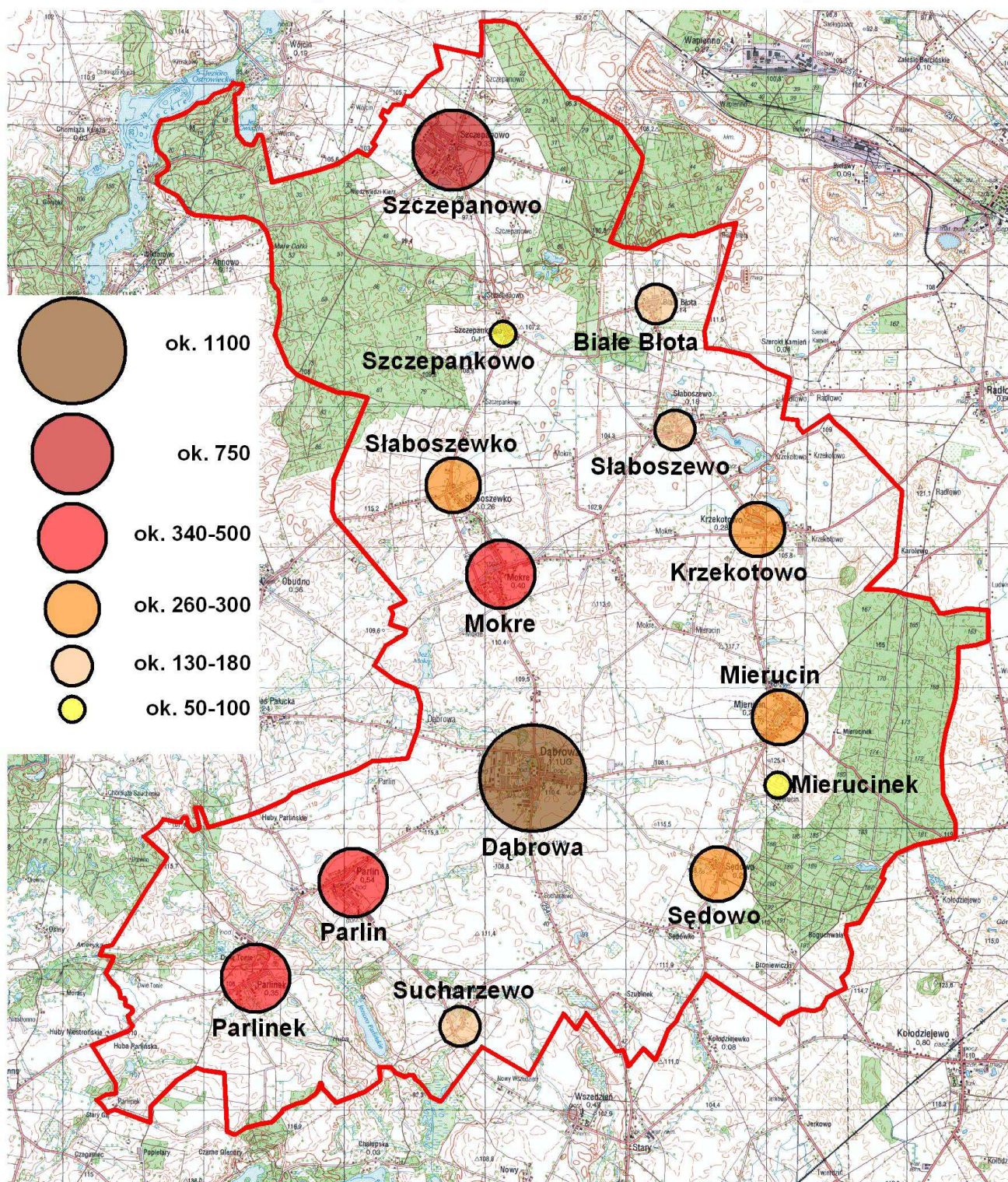
Wieś gminna skupia wyraźnie ponad 1/5 ogółu ludności gminy, a dwie największe wsie - prawie 40%, co świadczy o dosyć dużej koncentracji osadnictwa. Aż 2,5 tys. osób mieszka wzdłuż głównej osi rozwojowej gminy - drogi wojewódzkiej (Bydgoszcz) Brzoza-Wylatowo (na odcinku ok. 10 km).

Na terenie gminy realizowane są tylko podstawowe potrzeby ludności, związane z zadaniami własnymi gminy. Ze względu na bliskość miasta, zwłaszcza powiatowego Mogilna, nie stanowi to jednak problemu w kontekście kształtowania jakości życia ludności. Wyposażenie sieci osadniczej w usługi oraz hierarchia osadnictwa, zostały przedstawione w dalszej części opracowania.

Na terenie gminy dosyć dużą powierzchnię zajmują „obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej”. Pojęcie to nie jest prawnie zdefiniowane, stąd na potrzeby Studium przyjęto autorską klasyfikację przestrzeni uwzględniającą kryteria urbanistyczne, geograficzne i funkcjonalne i pod pojęciem tym rozumie się zabudowę o przewadze funkcji mieszkaniowej (także w zabudowie zagrodowej), dostępną w sieci drogowej, gdzie obserwuje się wyraźną przewagę gruntów zabudowanych lub zurbanizowanych nad terenami rolnymi, leśnymi, zadrzewionymi lub terenami zajęтыми przez wody. Do terenów zabudowanych lub zurbanizowanych zalicza się oprócz zabudowy służącej celom mieszkaniowym, także tereny zajęte przez budynki służące gospodarce rolnej, tereny zajęte przez działalności usługowe, produkcyjne, magazynowo-składowe, rekreacyjne, sportowe, zagospodarowanie turystyczne, tereny urządzonych parków (jeśli są ogólnodostępne i w większości otoczone przez tereny zabudowane), tereny cmentarzy (jeśli są w większości otoczone przez tereny zabudowane), tereny dworców - pod warunkiem zachowania integralności przestrzennej - czyli położenia w bezpośrednim lub bardzo bliskim sąsiedztwie pozostałego zagospodarowania. Niezbędnym warunkiem uznania takiej struktury za „w pełni wykształconą” jest obecność w jej granicach co najmniej 10 budynków mieszkalnych oraz możliwość obsługi w zakresie funkcji usługowych na jej terenie lub w jej bliskim sąsiedztwie.

Tego typu obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej wyznaczono na Rysunku Studium w miejscowościach: Dąbrowa, Szczepanowo, Parlin, Mokre i Słaboszewko (ze względu na ciągłość zagospodarowania miejscowości wyznaczono jeden obszar dla miejscowości Mokre i Słaboszewko), Parlinek, Krzekotowo, Sędowo (dodatkowo wyznaczono obszar w osadzie Broniewiczzi), Mierucin, Słaboszewo, Sucharzewo, Białe Błota, Szczepankowo.

Sieć osadnicza gminy - liczba ludności miejscowości

Tab. Liczba ludności miejscowości

Dąbrowa	1111
Szczepanowo	739
Parlin	487
Mokre	369
Parlinek	342
Słaboszewko	286
Krzekotowo	283
Sędowo	276
Mierucin	266
Słaboszewo	181
Sucharzewo	151
Białe Błota	132
Szczepankowo	96
Mierucinek	49

Źródło: Dane urzędu gminy w Dąbrowie

UZBROJENIE TERENU

Zagadnienia stanu rozwoju infrastruktury technicznej zostały przedstawione w rozdziale pt. „Uwarunkowania wynikające ze stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno – ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami”.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY

STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA GMINY

Podstawowymi czynnikami kształtującym strukturę obszarów są rozległe formy przyrodnicze i wynikający z nich charakter użytkowania (zagospodarowania) terenu. Elementami struktury są więc jednostki sąsiadujące ze sobą, ale wyraźnie odróżniające się, wykazujące odmienne uwarunkowania i odmienny stan rozwoju. W przypadku gminy Dąbrowa brak istotnych różnicowań przestrzeni powoduje, że gminę należy traktować jako jednolitą jednostkę funkcjonalno-przestrzenną. Sytuacja taka jest rzadko spotykana wśród gmin województwa, niemniej jednak spotyka się jednostki na tyle jednorodne, że nie ma możliwości dokonania obiektywnych, ewidentnych podziałów na mniejsze jednostki wyraźnie zróżnicowane pod względem formy i/lub funkcji. W przypadku gminy Dąbrowa dodatkowym czynnikiem sprzyjającym jednorodności jest mała powierzchnia gminy oraz fakt, że kompleksy leśne (zwarte i o dość dużej powierzchni) położone są w pobliżu granic gminy, a więc nie tylko nie rozczłonkują przestrzeni gminy, ale wręcz w pewnym stopniu „oddzielają” gminę od obszarów sąsiednich. Gmina Dąbrowa jest więc w całości (poza terenami zalesionymi) obszarem o podobnych uwarunkowaniach (rzeźba, charakter pokrywy glebowej) i stanie zagospodarowania (rolnicze użytkowanie).

Powyższe wskazuje, że także na etapie kształtowania rozwoju gminy podział na mniejsze jednostki o zróżnicowanych założeniach, celach i kierunkach rozwoju jest bezcelowy.

PROCES PLANISTYCZNY

Na terenie gminy sporządzono dotąd jeden miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Został przyjęty Uchwałą Nr XXXVI/187/2001 Rady Gminy w Dąbrowie z dnia 8 listopada 2001 r. w sprawie uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenów w Gminie Dąbrowa we wsiach Mokre, Parlin, Parlinek i Szczepanowo.

Plan dotyczy pięciu niewielkich terenów we wspomnianych miejscowościach.

Ponadto w ramach opracowywania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu górniczego związanego z eksploatacją wapieni i margli w sąsiedniej gminie Barcin, niewielka część gminy Dąbrowa (w skrajnie północnej części) została objęta mpzp na ten cel.

Rozwój zagospodarowania w gminie odbywa się więc głównie na podstawie decyzji o ustaleniu warunków zabudowy - ich liczbę (wg GUS) przedstawiono w tabeli.

Tabela. Liczba wydanych pozytywnych decyzji lokalizacyjnych

rodzaj decyzji	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego	5	2	1	5	3	13	1
decyzje o ustaleniu warunków zabudowy ogółem	39	42	42	33	29	36	34
decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	0	0	0	2	0	0	0
decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	16	22	20	13	11	25	13
decyzje dotyczące zabudowy usługowej	2	20	22	18	2	0	0
decyzje dotyczące zabudowy innej	21	0	0	0	16	11	21

Źródło: Dane BDL GUS

STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO

Gmina Dąbrowa charakteryzuje się co najwyżej umiarkowanie przekształconym środowiskiem. Stosunkowo mała dotychczas intensywność procesów rozwojowych powoduje, że krajobraz ma charakter typowy dla obszarów wiejskich o dominującym znaczeniu działalności rolniczych. Pozytywne jest stosunkowo silne skupienie osadnictwa oraz brak dużych powierzchniowo zakładów przemysłowych. Nie stanowią większego problemu dominanty wysokościowe lub przestrzenne.

Bez wątpienia stan ładu przestrzennego można ocenić jako ponadprzeciętnie korzystny.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU ZAGOSPODAROWANIA WYNIKAJĄCE Z FUNKCJONOWANIA NA TERENIE GMINY ELEKTROWNI WIATROWYCH

Ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych wprowadza istotne ograniczenia w zakresie wzajemnej lokalizacji elektrowni wiatrowych oraz budynków mieszkalnych albo budynków o funkcji mieszanej, w skład której wchodzi funkcja mieszkaniowa. Zgodnie z ustawą, odległość dzieląca elektrownie wiatrowe i budynki mieszkalne musi być równa lub większa od dziesięciokrotności wysokości elektrowni wiatrowej mierzonej od poziomu gruntu do najwyższego punktu budowli, wliczając elementy techniczne, w szczególności wirnik wraz z łopatami (tzw. „całkowita wysokość elektrowni wiatrowej”). Powyższe ograniczenia dotyczą zarówno lokalizacji nowych siłowni wiatrowych w relacjach do istniejącej zabudowy mieszkaniowej, jak też lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej względem już istniejących elektrowni wiatrowych.

Na terenie gminy obecnie nie funkcjonują elektrownie wiatrowe.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

GEOLOGIA I UKSZTAŁTOWANIE TERENU

Szersza okolica gmina Dąbrowa położona jest w obszarze działalności lądolodu fazy poznańskiej, którego pobyt skutkuje tu bardzo zróżnicowanymi formami wypukłymi i wklęsłymi - składają się na nie utwory moreny dennej, moren czołowych, kemów, ale także rynny i wytopiska po bryłach martwego lodu. W bezpośrednim sąsiedztwie gminy biegnie też wyrazista dolina rzeczna zajmowana przez Noteć. Gmina Dąbrowa wciąga się jednak pomiędzy te różnorodne formy - powszechne w gminach sąsiednich i wykazuje stosunkowo niewielkie zróżnicowania, czyniące z niej obszar względnie jednorodny pod względem genezy ale także będących jej konsekwencją - uwarunkowań fizyczno-geograficznych.

Pod względem utworów powierzchniowych, gmina Dąbrowa, jest na tle innych gmin niezwykle słabo zróżnicowana. Praktycznie cały obszar gminy pokryty jest równiną moreny dennej budowanej przez gliny zwałowe fazy poznańskiej. Tylko w niewielkiej części północno-zachodniej (fragment lasów leżących na zachód od Szczepanowa) oraz na niewielkim fragmencie na zachód od wsi Mokre, na powierzchni znajdują się piaski i żwiry lodowcowe, a niewielki obszar w okolicach wsi Sędowo zajmują utwory wodnolodowcowe (piaski i żwiry fluwioglacjalne).

Bardzo nieliczne formy wypukłe to:

- pagóry moreny czołowej budowane przez gliny (moreny czołowe to obszar, gdzie lądolód zatrzymał się i zdeponował pchane przed czołem osady)- z najbardziej wyrazistym na południe od Mierucina i znacznie słabiej dostroczalnymi w okolicach wsi Mokre;
- wały kemów - stosunkowo słabo eksponowane - okolicach Parlina, Parlina i Sucharzewa. Kemy to formy w kształcie garbu, pagórka, stoliwa, rzadziej wału (akurat te formy najczęściej są spotykane na terenie gminy), o niewielkiej wysokości i średnicy do kilkuset metrów, mający pierwotnie strome zbocza. Kemy są zbudowane z warstwowo ułożonych piasków, mułków i żwirów akumulowanych w szczelinach i zagłębieniach w obrębie lądolodu, martwego lodu, bądź między sąsiednimi lobami lodowca przez wody roztopowe (kem fluwioglacjalny) lub wody stojące (kem limnoglacialny).

Formy wypukłe - kemy i pagóry morenowe, są na terenie gminy zdenudowane.

Formy wklęsłe - większe podmokłe (lub zajmowane przez oczka wodne) dolinki oraz szersze odcinki dolin cieków, wypełnione są torfami lub namułami.

Oceniając stopień zróżnicowania genezy terenu w ujęciu terytorialnym należy zauważyć, że największe bogactwo form występuje w południowo-zachodniej części. Pozostałe części gminy są bardzo mało zróżnicowane.

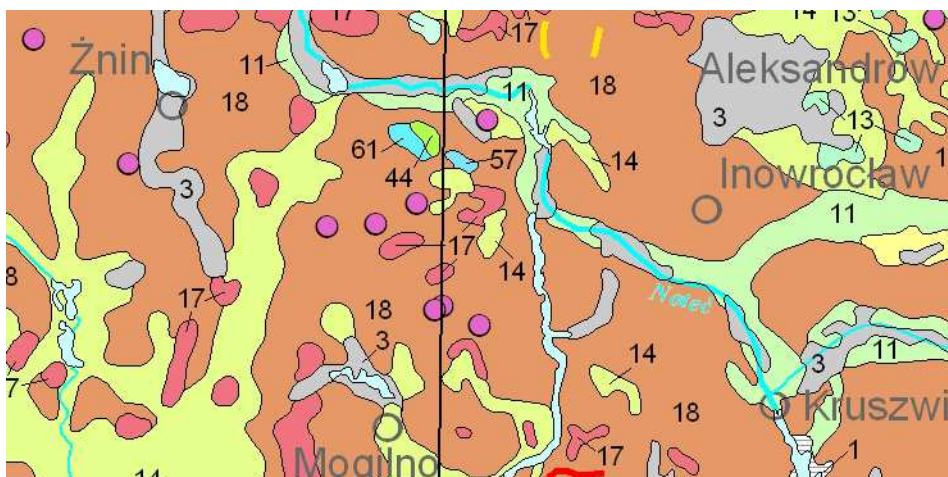
Gmina charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą, ale stosunkowo małymi wysokościami względnymi. Zdecydowana większość gminy leży na wysokości 105-115 m n.p.m. i wspomniane różnice wysokości mają miejsce właśnie w tym przedziale. Rzeźba gminy charakteryzuje się występowaniem niezwykle licznych pagórków oraz zagłębień - jednakże o małych wysokościach względnych - rzadko przekraczających 5 m. Północna część leży nieco niżej - tutaj wysokości wynoszą najczęściej ok. 100-110 m n.p.m., podczas gdy w części południowej najczęściej oscylują w granicach 110 m n.p.m. lub nieco powyżej.

Wyraźne obniżenia mają miejsce tylko:

- w północnej części gminy - w zagłębieniu leży Szczepanowo - jest tu dosyć rozległa niecka z obniżeniem do 95 m n.p.m., czyli nawet 7-10 m poniżej obszarów otaczających
- okolice Słaboszewa - Krzekotowa - gdzie obniżenie także wynosi kilka metrów w stosunku do terenów sąsiednich,

- dolina Strugi Foluskiej wciną się wprawdzie łagodnie (tworzy dolinkę o łagodnie nachylonych zboczach), ale lokalnie różnica wysokości przekracza 5-10 m
- obniżenie Siecienicy - rzeczka ta płynie w wyraźnie wciętej dolinie, w której mieści się także Jezioro Parlińskie; różnica wysokości przekracza tu 10 m, a w nieco szerszym ujęciu - sięga nawet 15 m; jest to fragment gminy o najbardziej wyrazistej rzeźbie - o ile Parlin i Parlinek leżą na wysokości ok. 105 m n.p.m., a ich okolice nawet ok. 110 m n.p.m., to Siecienica płynąca pomiędzy tymi miejscowościami ma rzędną poniżej 95 m n.p.m., a lustro wody Jeziora Parlińskiego jest na wysokości 92 m n.p.m.

Jedynie istotne wyniesienie na terenie gminy znajduje się na południe od Mierucina - pagór ma tu kulminację na wysokości ponad 125 m, a u jego południowego podnóża w wysoczyznę wciną się płynący tu ciek (Dopływ z Dąbrowy), co powoduje, że różnica wysokości przekracza tu wyraźnie 20 m.

Rys. Fragment mapy geologicznej dla okolic gminy (oryginał w skali 1:500 000)

Objaśnienia: 1-piaski, mułki, ropy i gytie jeziorne, 3-piaski, żwiry, mady rzeczne oraz torfy i namuły, 5-piaski eoliczne, lokalnie w wydmach, 6-piaski i żwiry stożków napływowych, 11-piaski, żwiry i mułki rzeczne, 12-piaski i mułki jeziorne, 14-piaski i żwiry sandrowe, 15-piaski i mułki kermów, 17-żwiry i piaski, glazy i gliny moren czołowych, 18-gliny zwałowe, ich zwiędziny oraz piaski i żwiry lodowcowe,

KLIMAT

Szczegółowe parametry charakteryzujące klimat na terenie gminy, są następujące:

- opady atmosferyczne wynoszą ok. 500 mm, z czego ponad połowa (ok. 300-350 mm) przypada na półrocze letnie; gmina leży w obszarze uznawanym za część Polski o najniższej rocznej sumie opadów, gdzie wielkość opadów w sezonie wegetacyjnym jest uważana za zbyt niską dla prawidłowego rozwoju części roślin - jest to istotny problem w gospodarce rolnej,
- średnie temperatury roczne wynoszą ok. 7,5-8°C przy czym w lipcu przekraczają 18,0°C a w styczniu wynoszą ok. -2,5°C,
- okres wegetacyjny trwa 210-220 dni,
- termiczne lato trwa przeciętnie ok. 90-100 dni,
- termiczna zima trwa przeciętnie ok. 80 dni,
- średnia liczba dni mroźnych wynosi ok. 35-40, natomiast bardzo mroźnych (gdy temperatura maksymalna nie przekracza -10°C wynosi 2-3),
- średnia liczba dni gorących wynosi ok. 35, a dni upalnych (z temperaturą ponad 30°C) od 4 do 6,
- liczba dni pogodnych wynosi ok. 35-40,
- liczba dni chmurnych wynosi ok. 120-130,
- pokrywa śnieżna występuje w okresie trwającym ok. 60-70 dni,
- przeciętne roczne usłonecznienie wynosi 1500-1600 godzin,
- notuje się przewagę wiatrów zachodnich, w następnej kolejności południowo-zachodnich, w dalszej kolejności północno-zachodnich, najrzadziej notuje się wiatry północno-wschodnie i północne;

- gminy nie zalicza się do stref przechodzenia szlaków gradowych.

W klasyfikacji klimatycznej Polski, autorstwa W. Okołowicza i D. Martyn, gmina Dąbrowa znalazła się w „rejonie kujawskim wraz z północnym wielkopolskim i północnym mazowieckim”, a dokładnie w jego części określanej jako „kujawska”. Dla tego regionu wskazuje się mały wpływ Bałtyku i zauważalny wpływ elementów kontynentalnych. Wpływy kontynentalne przejawiają się w większych rocznych amplitudach temperatur, występowaniem niższych opadów, cieplejszym okresem letnim i bardziej mroźnym okresem zimowym.

W skali gminy spotyka się niewielkie modyfikacje klimatu spowodowane wpływami czynników lokalnych. Mikroklimat na terenie gminy kształtuje przede wszystkim sąsiedztwo lasów oraz wilgotnych obniżeń. Zagadnienia te wpływać będą na szereg zjawisk, jak na przykład: częstotliwość mgieł, występowanie zastoisk zimnego powietrza, czas zalegania pokrywy śnieżnej, warunki nasłonecznienia, anomalie aerosanitarne, itp. Ogólnie powierzchnie, których dotyczą te modyfikacje nie są zbyt rozległe.

GLEBY I PRZYDATNOŚĆ ROLNICZA GRUNTÓW

Zagadnienie, zarówno w aspekcie przyrodniczym, jak i wykorzystania rolniczego, zostało scharakteryzowane w części Studium dotyczącej uwarunkowań rozwoju gospodarki.

LASY

Lasy i grunty leśne w 2014 roku zajmowały powierzchnię 2,3 tys. ha. Niemal w całości stanowią własność Skarbu Państwa - lasy prywatne zajmują tylko 20 ha. Ich udział jest więc znikomy - podczas gdy w wielu gminach spotyka się coraz większe udziały tej formy własności.

Wskaźnik lesistości w roku 2014, wg GUS, wynosił 20,5%.

Lasy na terenie gminy występują w dwóch rejonach:

- w części północnej - w okolicach Szczepanowa - są to lasy będące częścią większego kompleksu wkraczającego także na teren sąsiednich gmin Gąsawa i Barcin - lasy te są rozczłonkowane a w okolicach Szczepanowa są podzielone drogą wojewódzką;
- w części południowo-wschodniej, na wschód od Mierucina i Sędowa znajduje się zwarty kompleks - największy w tej części województwa (kolejny zwarty duży kompleks w kierunku wschodnim spotkać można dopiero w gminie Dąbrowa Biskupia, a więc w odległości ok. 30 km); w tym kompleksie w jego części północnej wyznaczono rezerwat przyrody Mierucinek - rezerwat częściowy o powierzchni ogólnej 29,83 ha, utworzony na podstawie Zarządzenia MOŚZNiL z dnia 11.12.1995 r. (MP Nr 5, poz. 47) w celu zachowania ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych fragmentu dobrze wykształconego lasu dębowego na siedlisku zbiorowisk grądowych.

W części wschodniej gminy, w obrębach Parlin i Parlinek na teren gminy wkraczają minimalne powierzchnie lasów stanowiące kontynuację kompleksów leżących w gminie Gąsawa.

Wg Programu Ochrony Środowiska dla gminy Dąbrowa, dominującym typem siedlisk w lasach występujących na terenie gminy są siedliska lasowe: las mieszany świeży z ponad 50 % udziałem oraz las świeży – prawie 25 % udziału. Siedliska borowe zajmują ok. 21 %, natomiast olsy jesionowe 2,1 % powierzchni drzewostanów.

W występującym naturalnym drzewostanie na terenie Nadleśnictwa Gołębki przeważają:

- sosna – 78,0 %;
- dąb – 12,0 %;
- brzoza – 3,4 %
- olcha – 3,0 %;
- modrzew – 1,3 %;
- pozostałe gatunki – 2,3 %.

Sukcesywnie jednak udział sosny maleje w składzie gatunkowym drzewostanów na korzyść dębu, buka i modrzewia. Zmiana ta następuje na skutek działania hodowlanego nadleśnictwa i zakładania nowych upraw zgodnie z operatem

siedliskowym. Tak duży udział gatunków liściastych jest rzadko spotykany na terenie województwa i stanowi o specyfice lasów w gminie.

Pod względem administracyjnym lasy na terenie gminy należą do Nadleśnictwa Gołębki, obrębu Szczepanowo i Mierucinek.

Potrzeby zalesień na terenie gminy są stosunkowo małe. Zalesienia powinny dotyczyć gruntów rolniczo nieprzydatnych, których jednak na terenie gminy jest niewiele oraz terenów, gdzie zalesienie byłoby zasadne ze względów przyrodniczych (np. dla zwiększenia retencyjności i ochrony gruntów przed przesuszeniami, względnie dla wzmocnienia zdolności obronnych dolin rzecznych - tego typu obszarów na terenie gminy także jest niezbyt dużo, a małe ich powierzchnie nie sprzyjają zalesianiu, gdyż potencjał tak małych obszarów leśnych byłby bardzo słaby). Wg opracowania Granica polno-leśna, wykonanego w roku 1999, na terenie gminy znajdują się tylko niewielkie powierzchnie wskazujące do zalesień. Są one zlokalizowane przede wszystkim w obrębach Parlin i Parlinek, a zalesienie ma dotyczyć niewielkich obszarów sąsiadujących z istniejącymi lasami i ma na celu przede wszystkim „wyrównanie” granicy lasu, co wzmacniać będzie jego odporność i potencjał ekologiczny.

Inny pogląd na kwestię zalesień przedstawiono w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dąbrowa, opracowanym w latach 1998-99. Do zalesień wskazywano tu bardzo rozległe przestrzenie w części południowej - zwłaszcza w Parlinku i Sucharzewie, ale także w części wschodniej - w Sędowie - jako kontynuację istniejącego kompleksu.

W latach 2000-14 na terenie gminy zalesiono łącznie zaledwie 19 ha, z czego ponad 12 ha stanowiły lasy prywatne. Wg danych Urzędu Statystycznego, w roku 2014 na terenie gminy nie wskazywano gruntów określanych jako „do zalesienia”.

Oprócz lasów funkcje ekologiczne pełnią zadrzewienia i zakrzaczenia, parki, tereny zieleni urządzonej. Są one na terenie gminy stosunkowo nieliczne (kilkanaście ha). Szczególnie brak zadrzewień i zakrzewień śródpolnych ma duże znaczenie w procesie erozji i degradacji gleb. Obniża także wartość ekologiczną przestrzeni (osłabienie bioróżnorodności). Główne ciągi zadrzewień to strefy wzdłuż dróg. Z powodów przyrodniczych i pozaprzyrodniczych bardzo pożądane są wszelkie działania zmierzające do zróżnicowanych nasadzeń w różnych częściach gminy.

SUROWCE MINERALNE

Gmina jest słabozasobna w surowce mineralne. Uwarunkowania geologiczno-litologiczne, wskazują, że na terenie gminy występować mogą pospolite utwory piaszczysto-żwirowe (kruszywo) – typowe dla stref akumulacji utworów wodno-łodowcowych. Jednak występowania takich surowców nie potwierdzają ani „Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce” ani internetowa baza danych Państwowego Instytutu Geologicznego.

Niewielka część gminy znajduje się w zasięgu obszaru górniczego, a nieco większa - w zasięgu terenu górniczego wyznaczonego w związku z eksploatacją wapieni i margli na terenie sąsiedniej gminy Barcin (rejon Bielawy-Wapienno) – teren górniczy i obszar górniczy noszą nazwę Bielawy II.

WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

Podział na zlewnie, warunki odwadniania

Gmina w całości położona jest w dorzeczu Odry, w zlewni Noteci, przy czym poszczególne części gminy odwadniane są do następujących zlewni cząstkowych:

- część północna - obejmująca wsie Szczepanowo, Szczepankowo i Białe Błota - odwadniana jest w kierunku północnym - do Noteci i jezior przepływowych Noteci, głównie Wolickiego; bez wątpienia naturalne warunki są tu modyfikowane występowaniem rozległego i głębokiego wyrobiska w okolicach wsi Wapienno-Bielawy (w bezpośredniej bliskości granic gminy), która wytwarza lej depresyjny;

- część środkowa - położona na południe od Szczepankowa i sięgająca aż po Dąbrowę i Sędowo (obejmując te dwie miejscowości) odwadniana jest w kierunku zachodnim - do rynny jezior gąsawskich - Foluskiego, Chomiążskiego i Ostrowieckiego - głównie za pomocą Strugi Foluskiej oraz jej głównego dopływu - określanego jako Dopływ z Białych Błót (wszystkie nazwy cieków wg Atlasu hydrologicznego Polski); w przebiegu Strugi Foluskiej leży niewielkie jezioro Mokre;
- południowa część gminy odwadniana jest w kierunku południowym - do jeziora Wiecanowskiego (leżącego w gminie Mogilno) - odwadnianie odbywa się głównie za pomocą cieku o nazwie Siecienica oraz jego dopływu - określanego jako Dopływ spod Dąbrowy uchodzącego do Siecienicy w okolicach Parlina, ale także za pomocą mniejszego cieku, nazwanego Dopływem z Sędowa; w przebiegu Siecienicy leży największe jezioro na terenie gminy - Jezioro Parlińskie;
- skrajnie wschodnia część gminy - niezamieszкана - obejmująca lasy na wschód od Mierucina odwadniana jest do Jeziora Pakoskiego.

Główne ciek na terenie gminy to Struga Foluska i Siecienica. Struga Foluska ma długość ponad 26 km. Powierzchnia jej zlewni wynosi ponad 130 km kw i choć w dużej części leży na terenie gminy Dąbrowa, to znaczna część cieku i zlewni obejmuje także sąsiednie gminy, w tym zwłaszcza gminę Gąsawa. Począwszy od wpłynięcia do Jeziora Foluskiego (poza terenem gminy Dąbrowa - w gminie Gąsawa), ciek zmienia kierunek biegu i na północny i całkowicie zmienia charakter, przepływając kolejno (na odcinku ok. 9 km) przez duże i głębokie jeziora (Foluskie i Ostrowieckie mają ponad 30 m głębokości) leżące w rozległej rynnie, aż do ujścia do Jeziora Wolickiego (jezioro przepływowe Noteci). Głównym dopływem Strugi jest ciek określany jako Dopływ z Białych Błót - ma długość ponad 6 km, a powierzchnia jego zlewni cząstkowej (w ramach zlewni Strugi Foluskiej) sięga 30 km kw. Dopływ z Białych Błót uchodzi do Strugi Foluskiej 17 km od jej ujścia.

Siecienica ma długość ponad 17 km - większa jej część biegnie poza terenem gminy (przez teren gminy - środkowy odcinek). Powierzchnia jej zlewni to aż 112 km kw, w czym Dopływ spod Dąbrowy stanowi zaledwie ok. 4 km kw.

Dopływ z Sędówka (uchodzący bezpośrednio do Jeziora Wiecanowskiego) ma długość prawie 7 km, a powierzchnia jego zlewni sięga 21 km kw. Zarówno sam ciek, jak i jego zlewnia w większości leżą na terenie gminy Mogilno.

Gmina, w przeciwieństwie do obszarów sąsiednich, gdzie wykształciły się liczne jeziora różnych typów genetycznych, jest bardzo uboga w jeziora. Dwa jeziora na terenie gminy są małe. Jezioro Parlińskie (zwane także Siecienieckim) jest jeziorem rynnowym o powierzchni ok. 12 ha (wg innych źródeł - 16 ha) i objętości ok. 330 tys. m³ (przy pow. 12 ha). Jak na jezioro rynnowe jest bardzo płytkie - maksymalna głębokość wynosi niespełna 4 m (przy pow. 12 ha). O tym, jak małe jest to jezioro świadczy także fakt, że długość jego linii brzegowej wynosi tylko niespełna 2 km. Jezioro Mokre (Białe) ma inny charakter (oraz genezę) - jest jeziorem morenowym o powierzchni ok. 5,0 ha. Przez jezioro Parlińskie przepływa Siecienica, a przez Mokre - Struga Foluska. Obydwa jeziora leżą w obszarach używanych rolniczo, co skutkuje ich silną eutrofizacją. Przy tak małej objętości i takim charakterze użytkowania terenów sąsiednich - są niezwykle silnie narażone na degradację.

Na terenie gminy liczne są małe oczka. Niektóre tylko okresowo wypełniane są wodą lub okresowo zwiększają znacznie zasób wody (w czasie roztopów lub ulewnych deszczów). Mają charakter bezodpływowy i zbierają wodę opadową i roztopową. Wg Programu Ochrony Środowiska, istotne znaczenie mają mokradła w miejscowości Szczepanowo o powierzchni 9,0 ha, które podczas intensywnych opadów atmosferycznych oraz roztopów wiosennych przekształcają się w zbiornik retencyjny odbierający wody z około 200 ha użytków rolnych.

Wspomniane oczka nie mają większego znaczenia ze względów hydrologicznych, ale lokalnie stanowią ważne ogniwa sieci ekologicznej (głównie ze względu na występowanie w rolniczym krajobrazie, gdzie są najcenniejszym, o największej bioróżnorodności, elementem środowiska).

Podkreślić należy, że znaczne części gminy, pomimo formalnej klasyfikacji do określonych zlewni, w rzeczywistości odwadniane są poprzez infiltrację do gruntu. Część działów wodnych na terenie gminy ma charakter niepewny. Ich precyzyjne wyznaczenie jest niemożliwe ze względu na urozmaiconą rzeźbę terenu, a przede wszystkim ze względu na powszechne występowanie dolinek bezodpływowych o mniejszych lub większych powierzchniach.

Wody gruntowe

Warunki występowania wód gruntowych w obszarze wysoczyzn są zazwyczaj korzystne dla budownictwa, gdyż na wysoczyźnie wody gruntowe zalegają zazwyczaj na głębokości przynajmniej 2 m ppt, a często głębiej. Wyjątek stanowią bezodpływowe zagłębienia, gdzie lokalnie występują znacznie płycej. Tego typu zagłębień na terenie gminy Dąbrowa nie notuje się szczególnie dużo.

W zależności od lokalnych warunków mogą występować wody „wierzchówkowe” (w przewarstwieńiach piaszczysto-żwirowych). W zagłębieniach bezodpływowych wahania tego poziomu bywają znaczne i zależą np. od wielkości opadów, roztopów, itp. – występują często na głębokości do 2 m ppt. Wody te są podatne na zanieczyszczenia i w pewnych okolicznościach mogą stanowić problem w gospodarce rolnej ze względu na zbyt duże zawilgocenie gleby. Potencjalnie każde obniżenie terenu w warunkach lekko falistej rzeźby może mieć charakter bezodpływowy i przy niekorzystnym układzie warstw nieprzepuszczalnych powodować problemy z zaleganiem wód opadowych lub roztopowych.

Wody podziemne

Na terenie gminy wody podziemne występują zarówno w utworach czwartorzędowych, jak i trzeciorzędowych. Zasadniczy poziom wodonośny występuje stosunkowo płytko, ponieważ miąższość czwartorzędu jest na terenie stosunkowo niewielka (lokalnie wynosi zaledwie 20 m, a według innych źródeł - nawet mniej).

Mapa „Warunki występowania wód podziemnych” wskazuje, iż na terenie gminy występują korzystne warunki izolacji pierwszego poziomu wodonośnego. Obszary akumulacji lodowcowej (gliny zwałowe) cechują się dobrą izolacją. Wykazują następujące parametry:

- izolacja pierwszego poziomu wodonośnego – średnia i dobra,
- stopień zagrożenia w warunkach naturalnych – słabo i praktycznie nie zagrożone,
- miąższość utworów słaboprzepuszczalnych – powyżej 10, a nawet powyżej 40 metrów.

Tereny zagrożone powodzią

Gmina pozbawiona jest ryzyka wystąpienia zjawisk powodziowych związanych z wystąpieniem z brzegów wód cieków lub jezior. Lokalne podtopienia możliwe są w przypadku wyjątkowo szybkiego topnienia śniegów (przy dużej grubości pokrywy śnieżnej) lub przy okazji deszczów nawaalnych (prawdopodobieństwo jest tu niskie). Ryzyko podtopień w większym stopniu dotyczy terenów rolnych, a nie miejscowości.

Melioracje

Gmina jest obszarem dobrze zmeliorowanym. Sieć otwartych rowów melioracyjnych przekracza 60 km.

Stan czystości wód

Dostępność danych jest poważnie ograniczona. Zagadnienie zostało scharakteryzowane w rozdziale poświęconym ocenie stanu i zagrożeń środowiska w gminie.

STAN I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA. PROBLEMY EKOLOGICZNE GMINY

Analiza zagrożeń środowiska na terenie gminy jest problemem dosyć złożonym, ze względu na charakter uwarunkowań z tej dziedziny, obecnych na terenie gminy. Podstawowym problemem ekologicznym gminy i podstawowym uwarunkowaniem wpływającym na stan i zagrożenia środowiska jest rolniczy charakter gminy. Znaczna część gminy wykazuje sprzyjające warunki rozwoju rolnictwa i jest wykorzystywana do prowadzenia działalności rolniczych o zróżnicowanej skali - są tu zarówno wysokotowarowe gospodarstwa wielkoobszarowe (ze stosowaną powszechnie mechanizacją, chemizacją, dążeniem do maksymalnie intensywnego wykorzystania terenu), jak i gospodarstwa indywidualne o mniejszej skali produkcji. Bardzo ważnym aspektem rolnictwa są gospodarstwa hodowlane o dużej obsadzie zwierząt. Z punktu widzenia oddziaływań środowiskowych, rolnictwo ma duży wpływ przede wszystkim na zagadnienia ochrony wód. Ze względu na scharakteryzowane wcześniej specyficzne warunki związane z ukształtowaniem powierzchni terenu oraz stosunkami wodnymi (zarówno w aspekcie wód

powierzchniowych, jak i gruntowych) istnieje podwyższone ryzyko zanieczyszczenia wód wskutek działalności rolniczych. W przypadku gospodarstw wielkoobszarowych ważnym zagadnieniem jest także komasacja gruntów, która najczęściej wiąże się z ograniczaniem bioróżnorodności, poprzez likwidację naturalnych granic, typowych dla krajobrazu rolniczego o bardziej rozdrobnionej strukturze (zadrzewienia, zakrzaczenia, oczka wodne, cieki, itp.). Gospodarstwa hodowlane oprócz potencjalnego zagrożenia dla wód powierzchniowych, gruntowych i podziemnych bardzo często wydzielają także fetor, a budynki charakteryzujące się dość dużą kubaturą są ważną dominantą w przestrzeni.

Pewne znaczenie ma także przebieg przez teren gminy drogi wojewódzkiej, choć nie należy ona do dróg o największej intensywności ruchu (pomimo, że jest to główna droga w relacji Mogilno-Bydgoszcz).

Stan środowiska na terenie gminy, według materiałów WIOŚ w Bydgoszczy ocenić można następująco:

a) stan powietrza

Ocena stanu powietrza jest utrudniona, ponieważ z założenia szczegółowym badaniom poddawane są największe miasta oraz tereny silnie rozwiniętego przemysłu, podczas gdy tereny o niskim poziomie zanieczyszczeń – a analizowana gmina właśnie do takich się zalicza – są przedmiotem badań o bardziej ogólnym charakterze lub wykonywanych rzadziej. Sposób publikowania danych o stanie powietrza – polegający na uogólnianiu danych do poziomu powiatów, lub na dokonywaniu interpolacji na podstawie pewnej (niekiedy nielicznej) liczby punktów pomiarowych rozmieszczonych w różnych częściach województwa, także nie gwarantuje pełnej wiarygodności (o ile w skali województwa daje ogólny pogląd, to w skali lokalnej może być bardzo silnie przekłamany).

Dostępne dane i informacje pochodzące z kilku ostatnich lat (głównie publikacje WIOŚ oraz Urzędu Statystycznego), pozwalają na ogólnie przeciętną ocenę stanu powietrza w gminie. Warto zauważyć, że wprawdzie pod względem emisji zanieczyszczeń gazowych powiat mogileński lokuje się wśród powiatów o najniższej wielkości – ale sąsiednie powiaty: żniński, a zwłaszcza wykazujący najwyższą emisję w województwie – inowrocławski, notują znacznie wyższe wartości. Pozytywny jest tu fakt, że przy przewadze wiatrów zachodnich, powiat w niewielkim stopniu narażony jest na napływ tych zanieczyszczeń (z tych powiatów). Gmina leży w bezpośrednim sąsiedztwie zakładów cementowych na terenie gminy Barcin, co stwarza zagrożenie opadu zanieczyszczeń pyłowych na jej teren.

Pewnym zagrożeniem dla większych skupisk zabudowy jest także tzw. „niska emisja” z mało wydajnych urządzeń grzewczych zainstalowanych w domostwach (zwłaszcza instalacje wykorzystujące węgiel kamienny) – problem jest zauważalny przy niesprzyjających uwarunkowaniach klimatycznych (zwłaszcza w okresie jesiennym).

b) wody powierzchniowe

Cieki i zbiorniki na terenie gminy nie są przedmiotem szczegółowych badań stanu czystości (nie były badane w okresie ostatnich kilku lat). Potencjał cieków i ich znaczenie w sieci hydrologicznej, są zbyt małe. W sąsiedztwie gminy płyną rzeki i są zlokalizowane jeziora, które są badane, ale ich szczegółowa charakterystyka wskazuje, że zarówno odporność na degradację, jak i położenie w stosunku do źródeł zanieczyszczeń, są odmienne, stąd pomiary na nich wykazywane nie mogą być traktowane jako miarodajne dla wód z terenu gminy. Poprzez analogię do innych cieków i innych jezior o podobnym potencjale (przepływie - w przypadku cieków, powierzchni - w przypadku jezior) oraz podobnym charakterze zlewni (praktycznie bezleśne tereny rolnicze) należy jednak podejrzewać, że wody powierzchniowe na terenie gminy wykazują wysoki stopień zanieczyszczeń pochodzenia rolnego (przede wszystkim kwestie zawartości azotu, fosforu oraz problem eutrofizacji wód).

c) inne aspekty

W ostatnich latach dla terenu gminy nie prowadzono szczegółowych badań dotyczących zanieczyszczenia gleb oraz hałasu, a także promieniowania elektromagnetycznego. Pierwsze dwa zagadnienia są pośrednio związane z ruchem pojazdów samochodowych, stąd należy zakładać, że w sąsiedztwie głównych dróg będą miały miejsce największe uciążliwości. Przez analogię do innych badanych odcinków dróg, można przypuszczać, że w strefie co najmniej 10, a być może 15 m od krawędzi dróg, notuje się wysoki poziom wskaźników zanieczyszczeń węglowodorowych oraz wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych.

Poziom promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy jest typowy i nie wykracza poza poziom obserwowany w gminach o podobnym charakterze. Źródłem promieniowania, poza sieciami elektroenergetycznymi jest stacja telefonii komórkowej w Dąbrowie.

Gmina jest wciąż obszarem, gdzie krajobraz nie został zaburzony przez instalacje elektrowni wiatrowych.

d) odpady i ścieki

Gmina do niedawna obsługiwana była przez mechaniczno-biologiczną-chemiczną oczyszczalnię, z której ścieki doprowadzane były do Noteci. Od niedawna obsługę zapewnia oczyszczalnia w Sadłogoszczy, w gminie Barcin. Gmina Dąbrowa została włączona w skład aglomeracji Barcin – obsługiwanej przez tę oczyszczalnię (Uchwała Nr IX/166/15 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2015 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Barcin).

Zgodnie z „Planem gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2012-2017 z perspektywą...” gmina Dąbrowa znalazła się w 5 Regionie gospodarki odpadami Bydgosko-Toruńskim, w ramach którego działają następujące instalacje regionalne (oznaczenia w nawiasach dotyczą zakresu działalności: Z – przetwarzanie odpadów zielonych, MBP – mechaniczno-biologiczne przetwarzanie odpadów, SK – składowisko odpadów, SP – spalarnia odpadów): Bydgoszcz Corimp (Z, MBP), Bydgoszcz Pronatura (MBP, Z, SK, SP), Bydgoszcz Remondis (MBP, Z), Giebnia gm. Pakość (SK, Z), Wawrzynki gm. Żnin (MBP, Z, SK), Toruń MPO (MBP, Z, SK), Służewo gm. Aleksandrów Kujawski (MBP, Z, SK).

¹Na terenie Gminy Dąbrowa znajdowało się składowisko odpadów. Instalacja została uruchomiona w 1994 roku i posiadało powierzchnię 1,8 ha. Podłoże kwatery składowania odpadów uszczelnione było częściowo gliną zwałową, a częściowo folią PCV. Kwatera posiadała drenaż odcieku wraz z odprowadzeniem do bezodpływowego zbiornika odcieku. Na kwaterze znajdowały się studnie odgazowujące. Ponadto znajdował się kontener socjalny, boksy na surowce wtórne, brodzik dezynfekcyjny. Składowisko było monitorowane – prowadzone były okresowe badania wody gruntowej w dwóch piezometrach. Segregacja odpadów wykonywana była ręcznie poprzez wydzielanie ze strumienia odpadów zmieszanych materiałów takich jak: szkło, złom i plastik. Składowisko działało do końca 2009 r. Dnia 31.05.2013 roku Wójt Gminy Dąbrowa wydał decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia mogącego potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko polegającego na: Rekultywacji składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w miejscowości Sucharzewo”. Przeprowadzone prace rekultywacyjne związane z odpowiednim ukształtowaniem terenu składowiska, a następnie ułożeniem okrywy rekultywacyjnej składającej się z warstw: wyrównawczej, uszczelniającej (izolacyjnej), glebotwórczej (mineralno – humusowej) – zostały zakończone.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. nr 162, poz. 1568) przy sporządzaniu i aktualizacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się zagadnienia związane z ochroną zabytków i opieką nad obiektami zabytkowymi. W Studium uwzględnia się problematykę dotyczącą ochrony zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz parków kulturowych. W Studium ponadto ustala się strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują ograniczenia, zakazy i nakazy mające na celu ochronę znajdujących się na tym terenie zasobów kulturowych, szczegółowo określone postanowieniami w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub decyzjami o warunkach zabudowy i decyzjami o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

W myśl przepisów, ochronie i opiece podlegają m.in. :

¹ Akapit na podstawie Projektu aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dąbrowa na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 - 2021 (Autor: Green Key, Poznań)

- zabytki nieruchome takie jak: krajobrazy kulturowe, układy urbanistyczne, ruralistyczne, zespoły budowlane, dzieła architektury i budownictwa, dzieła budownictwa obronnego, obiekty techniki, cmentarze, parki, ogrody i inne formy zaprojektowanej zieleni, miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne, bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji,
- zabytki ruchome takie jak: dzieła sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
- zabytki archeologiczne takie jak: pozostałości terenowe osadnictwa pradziejowego i historycznego, cmentarzyska, kurhany, relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej,
- nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Formami ochrony zabytków ustanowionymi prawem są:

1. Wpis do rejestru zabytków.
2. Uznanie za pomnik historii.
3. Utworzenie parku kulturowego.
4. Ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Działalność służb konserwatorskich i służb planowania przestrzennego w dziedzinie ochrony i rewaloryzacji obiektów i zespołów zabytkowych opiera się przede wszystkim na rozpoznaniu i określeniu obiektów i obszarów, stanowiących przedmiot ochrony konserwatorskiej, wprowadzanej w akty prawa miejscowego, jakim są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Zapisy te oparte są na wytycznych konserwatorskich sporządzanych przez urzędy ochrony zabytków. Studium uwarunkowań i kierunków wskazuje sposoby sprawowania ochrony zabytków, jakie realizowane mają być w miejscowych planach sporządzanych w oparciu o Studium. Są one także wskazówkami przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i lokalizowaniu inwestycji celu publicznego w sytuacji braku w danym obszarze aktualnego planu zagospodarowania przestrzennego.

Podstawowym elementem wytycznych konserwatorskich do studium jest ustalenie obszarów podlegających ochronie, a więc wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej. Wyznaczenie stref następuje w oparciu o analizę stanu istniejącego, analizę przekazów historycznych, kartograficznych i ikonograficznych.

Na terenie gminy obowiązują następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

Strefa „A” - Strefa pełnej ochrony konserwatorskiej, obejmująca obszary szczególnie wartościowe, do bezwzględnego zachowania. Wszystkie prace powinny być uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Strefa „B” - Strefa ochrony konserwatorskiej obejmująca obszar podlegający rygorom w zakresie utrzymania zasadniczych elementów istniejącej substancji o wartościach kulturowych oraz charakteru w skali nowej zabudowy. Uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków powinny być przebudowy obiektów zabytkowych, lokalizacje nowych obiektów, korekty układu przestrzennego.

Strefa „W” - Strefa ochrony archeologicznej obejmująca rozpoznane potencjalne obszary występowania stanowisk archeologicznych. Uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków powinny być wszelkie prace ziemne projektowane na obszarze strefy.

W zakresie ochrony dóbr kultury wykazuje się obszary objęte strefami ochrony konserwatorskiej A, B, przyjmując, że strefa wniesiona na rysunku studium jest wynikową granicą skrajnych stref ustalonych na podstawie przepisów ustaw szczególnych dla poszczególnych obiektów, wsi i innych.

Wszystkie występujące na terenie gminy strefy ochrony konserwatorskiej łącznie ze strefą „W” pokazane są szczegółowo na planszy otrzymanej wraz z wykazem obiektów zabytkowych od Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Bydgoszczy, stanowiące materiał pomocniczy do niniejszego opracowania.

W obszarach objętych strefami ochrony konserwatorskiej znajdują się obiekty i tereny będące w ewidencji zabytków gminy Dąbrowa, w tym wpisane do rejestru zabytków.

Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków:

- Parlin - Zespół kościoła parafialnego p.w. św. Wawrzyńca: Kościół, Dzwonnica, Plebania na części działki nr 42/1. Data decyzji: 9.9.1991 (dla plebanii – 30.04.2004), nr rejestru: A/794 (dla plebanii – A/179)
- Słaboszewko - Zespół dworsko-parkowy: Dwór, Park, Brama wjazdowa po płn. stronie parku wraz z działką 78/4. Data decyzji: 15.07.2014, nr rejestru: A/1662.

Obiekty ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków :

Dąbrowa

- Kościół p.w. NMP Królowej Polski
- Kościół poewangelicki
- ul. Parkowa 2
- ul. Dworcowa 1
- ul. Kasztanowa 3 (budynek inwentarsko mieszkalny, obora, stodoła)
- ul. Kasztanowa 15 – poczta
- ul. Kasztanowa 24
- ul. Lipowa 1 - pastorówka
- ul. Parkowa 1 – kuźnia i obora
- ul. Parkowa 2 magazyn
- ul. Szkolna 2 – mleczarnia

Krzekotkowo

- dwór, późn. szkoła z bud. gosp. i szaletem
- obora w zespole domu nr 33
- budynek inwentarski w zagrodzie 33
- dom nr 38

Mierucin

- dom nr 7
- dom nr 8
- dom nr 27

Mokre

- dom z bud. inwentarskim i stodołą nr 13/14
- dom nr 59 mleczarnia

Parlin

- dom nr 29
- dom nr 31
- dom nr 38
- dom nr 44
- dom nr 47
- dom nr 59
- dom nr 63

Parlinek

- szkoła
- dom z bud. gosp.nr 19
- dom nr 20
- dom nr 35 szkoła

Sędowo

- kuźnia
- dom nr 57 ob. szkoła z bud. gosp.

Sędowo- Broniewiczki

- dom nr 26
- budynek gospodarczy w zagrodzie nr 31

Sędowo – Szubinek

- dom nr 41

Słaboszewko

- gorzelnia w zespole pałacowym

Słaboszewo

- kościół ewangelicki ob. kaplica
- d. pastarówka
- gorzelnia

Sucharzewo

- dom z oborą i stodołą w zagrodzie nr 22
- dom nr 30 z bud. gosp.
- dom z kuźnią nr 35

Szczepanowo

- zespół kościoła p.w. św. Bartłomieja : kościół i dzwonnica
- ul. Barcińska 2
- ul. Barcińska 4
- ul. Kościelna 8
- ul. Kościelna 10
- ul. Szkolna 3

Szczepanowo Niedźwiedzi Kierz

- ul. Gajowa 1 leśniczówka z bud. gosp.

Szczepankowo

- dworzec kolejowy stacja Białe Błota
- zespół leśniczówki - bud. mieszkalny nr 20, bud. gosp., stodoła oraz drewnitnia
- dom nr 21 z bud. gosp.

Cmentarze:

- Broniewiczki – cmentarz ewangelicki
- Dąbrowa – cmentarz rzymsko – katolicki
- Krzekotowo – cmentarz ewangelicki
- Mierucin – cmentarz ewangelicki
- Mokre – cmentarz ewangelicki
- Parlin – cmentarz rzymskokatolicki
- Parlinek – cmentarz ewangelicki
- Sędowo – cmentarz ewangelicki
- Słaboszewo – cmentarz rzymskokatolicki
- Słaboszewko – cmentarz choleryczny
- Szczepanowo – cmentarz rzymskokatolicki
- Szczepanowo – cmentarz ewangelicki

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z REKOMENDACJI I WNIOSKÓW ZAWARTYCH W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM LUB OKREŚLENIA PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANIC KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH

Dla województwa kujawsko-pomorskiego nie przeprowadzono audytu krajobrazowego.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA

WARUNKI MIESZKANIOWE

Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy kształtują się dosyć korzystnie, o czym świadczą rosnące wskaźniki liczby i powierzchni mieszkań przy stagnującej liczbie mieszkańców. Najsilniej wzrasta powierzchnia mieszkań, następnie liczba izb, a następnie liczba mieszkań - co świadczy, że nowobudowane mieszkania są coraz większe, zarówno pod względem liczby izb, jak i oferowanej powierzchni użytkowej.

Oznacza to, że warunki mieszkaniowe sukcesywnie się poprawiają - obecnie przeciętna powierzchnia mieszkania wynosi ponad 88 m² a powierzchnia przypadająca na 1 mieszkańca - sięga 24 m²; przeciętnie w mieszkaniu znajduje

się 4,3 izb, a w 1 mieszkaniu zamieszkuje 3,7 osób. Są to wskaźniki obiektywnie korzystne, nawet na tle obszarów wiejskich, gdzie zazwyczaj notuje się dobrą sytuację w tym zakresie.

Niewielkie zmiany liczby ludności skutkują niewielkim ruchem budowlanym - corocznie oddaje się do użytku zaledwie pojedyncze mieszkania.

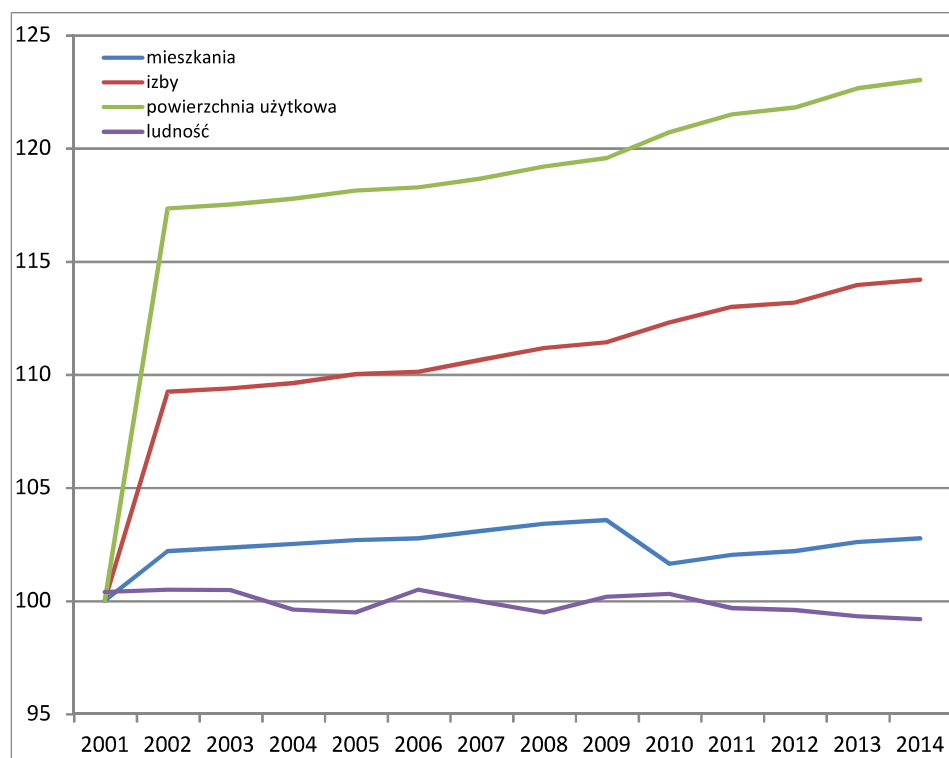
Aczkolwiek brak jest aktualnych danych dotyczących struktury własnościowej, ale należy przypuszczać, że nie zmieniła się zasadniczo sytuacja z roku 2007 (ostatnie dostępne dane), kiedy aż 87% mieszkań należało do osób fizycznych.

Wyposażenie mieszkań w instalacje jest typowe dla mieszkań na obszarach wiejskich.

Tabela. Podstawowe informacje o warunkach mieszkaniowych w gminie

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
mieszkania														
1236	1236	1263	1265	1267	1269	1270	1274	1278	1280	1256	1261	1263	1268	1270
izby														
4746	4746	5184	5191	5202	5221	5226	5251	5276	5288	5329	5362	5371	5408	5419
powierzchnia użytkowa mieszkań (m kw)														
91158	91158	106948	107117	107345	107678	107798	108161	108650	108989	110022	110743	111020	111796	112128
mieszkania na 1000 mieszkańców														
261,0	260,0	265,4	265,9	268,6	269,4	266,9	269,1	271,3	269,8	264,4	267,1	267,8	269,6	270,4
przeciętna liczba izb w mieszkaniu														
3,8	3,8	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,2	4,3	4,3	4,3	4,3
przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 mieszkańca (m kw)														
19,2	19,2	22,5	22,5	22,8	22,9	22,7	22,8	23,1	23,0	23,2	23,5	23,5	23,8	23,9
przeciętna powierzchnia 1 mieszkania w gminie (m kw)														
73,8	73,8	84,7	84,7	84,7	84,9	84,9	84,9	85,0	85,1	87,6	87,8	87,9	88,2	88,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych

Rys. Dynamika rozwoju ludności oraz wskaźników mieszkaniowych (rok 2000 = 100)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

USŁUGI (W TYM OCHRONA ZDROWIA)

Gmina cechuje się rozwojem tylko podstawowych usług publicznych - typowych dla szczebla gminnego; pozbawiona jest usług o znaczeniu ponadlokalnym - powiatowym lub regionalnym. Bliskość ośrodka powiatowego (Mogilna), a także siedziby sąsiedniego powiatu (Żnin), jak też niezbyt duża odległość i stosunkowo dobra dostępność ośrodka wojewódzkiego (Bydgoszcz), powodują, że dostęp do różnego rodzaju usług jest dosyć dobry, aczkolwiek wymaga wyjazdów poza miejsce zamieszkania. Pod względem dostępu do usług powiatowych, gmina wykazuje na tle innych szczególnie korzystne warunki, bowiem leży w bliskości Mogilna, a duża część ludności gminy zamieszkuje wzdłuż lub w sąsiedztwie drogi wojewódzkiej łączącej nieodległe Mogilno z Bydgoszczą.

Usługi sektora publicznego na terenie gminy reprezentowane są przez:

a) szkoły podstawowe:

- Dąbrowa
- Parlin
- Szczepanowo

b) przedszkole

- Dąbrowa

b) gimnazjum:

- Dąbrowa

c) biblioteki

- Dąbrowa
- Mokre i Szczepanowo (filie)

d) ośrodki zdrowia:

- Dąbrowa
- znacznie szerszy zakres opieki medycznej, w tym opiekę specjalistyczną i szpitalną, zapewnia szpital powiatowy w Mogilnie

Ponadto na terenie gminy funkcjonują:

- urząd pocztowy w Dąbrowie
- ochotnicze straże pożarne - w Dąbrowie (w strukturach KSRG) oraz Parlinie
- placówka Banku Spółdzielczego - Dąbrowa
- kościoły parafialne: Dąbrowa, Parlin, Szczepanowo, Ślaboszewo
- świetlice wiejskie w większości sołectw

Analiza stanu wyposażenia miejscowości w usługi pozwala na identyfikację hierarchii sieci osadniczej. Wskazuje się w niej typowy podział na:

- wielofunkcyjny ośrodek gminny - Dąbrowa
- ośrodki uzupełniające w zakresie usług oświatowych:
- Parlin
- Szczepanowo
- pozostałe miejscowości (wyposażone w podstawowe usługi lub pozbawione usług).

Poziom wyposażenia gminy w usługi sfery publicznej oraz dostępność do usług ocenić należy jako „typowe”. Niekorzystny jest zbyt słaby stan rozwoju usług poza siedzibą gminy. Czynnikiem podnoszącym jakość życia mieszkańców w tej dziedzinie są natomiast: mała powierzchnia gminy oraz centralne położenie jej siedziby.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I Mienia

Za stan bezpieczeństwa na terenie gminy odpowiada Komisariat Policji w Mogilnie.

Gmina nie zalicza się do obszarów wyróżniających się pod względem skali i charakteru przestępczości – jest ona typowa dla jednostek o podobnej wielkości i charakterze. W ruchu drogowym największe zagrożenia mają miejsce na drodze nr 254, szczególnie w jej przebiegu przez największe miejscowości.

Na terenie gminy nie funkcjonuje straż gminna.

Zabezpieczenie przeciwpożarowe realizuje Państwowa Straż Pożarna z Mogilna oraz Ochotnicze Straże Pożarne – w Dąbrowie (w KSRG) oraz w Parlinie, Mokrem i Krzekotowie (poza KSRG).

Utrzymanie porządku i bezpieczeństwa w lasach leży także w gestii administracji Lasów Państwowych - gmina leży w zasięgu Nadleśnictwa Gołębki.

Wg opracowania „Analiza o stanie bezpieczeństwa ochrony przeciwpożarowej oraz zagrożeniach pożarowych powiatu mogileńskiego za 2007 rok” wykonanego w Komendzie Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Mogilnie, do elementów stwarzających zagrożenie w powiecie mogileńskim należy zaliczyć:

- zakłady przemysłowe wykorzystujące w procesie produkcji lub magazynujące toksyczne środki przemysłowe (TSP),
- gazociągi,
- obszary leśne,
- transport drogowy i kolejowy – przewożone materiały niebezpieczne, w tym TSP (benzyny, olej napędowy i opały, fenol, gaz propan-butan).

Lasy Nadleśnictwa Gołębki w całości zakwalifikowane zostały do II kategorii zagrożenia pożarowego lasów. Na zakwalifikowanie do tej kategorii miały wpływ następujące czynniki: udział siedlisk Bs, Bśw, Bmw, udział klas wieku drzewostanów, średnia ilość pożarów w okresie 10 lat, wartość współczynnika hydrotermicznego, emisje przemysłowe. Potencjalne zagrożenie pożarowe w okresie letnim stanowią ośrodki wypoczynkowe, szlaki turystyczne (Szlak Piastowski i kilka jego odgałęzień – dotyczy to całego powiatu), pola biwakowe, miejsca postoju. W okresie jesiennym zagrożenie pożarowe istnieje ze względu na penetrację obszarów leśnych przez grzybiarzy.

Wg cytowanego opracowania, liczba zdarzeń na terenie gminy Dąbrowa jest relatywnie niewielka - notuje się kilkanaście pożarów i kilkadziesiąt tzw. „miejscowych zagrożeń” rocznie. Są to wartości zdecydowanie mniejsze, niż w gminach Mogilno i Strzelno, a także mniej liczne, niż w gminie Jeziora Wielka.

Na terenie gminy funkcjonuje infrastruktura, której awaria mogłaby stanowić poważne zagrożenie dla stanu środowiska – jest to rurociąg solankowy (jego zagrożenie dla mieszkańców jest natomiast niewielkie). Stosunkowo bardzo małe zagrożenie wynika z przebiegu przez teren gminy gazociągu wysokiego ciśnienia z Inowrocławia do Żnina.

Na terenie gminy nie wyznacza się obszarów zagrożonych powodzią. Niektóre części gminy ze względu na rzeźbę terenu (równinną lub lekko falistą, z dużą ilością dolinek bezodpływowych) zagrożone są występowaniem lokalnych podtopień związanych z zaleganiem wód roztopowych lub opadowych (stagnowania wody przy braku możliwości odpływu i/lub infiltracji).

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

Najważniejsze potrzeby rozwojowe gminy wiążą się z realizacją głównego celu rozwoju gminy, jakim jest zapewnienie mieszkańcom optymalnych warunków życia. Założenie to jest osią przewodnią całego niniejszego Studium – w warstwie diagnostycznej ma na celu rozpoznanie aktualnego stanu rozwoju, w tym identyfikację uwarunkowań rozwoju, szans, zagrożeń, mocnych i słabych stron, oraz audyt stanu funkcjonowania poszczególnych aspektów gminy, a w warstwie kierunków – utrwalenia aspektów prawidłowo funkcjonujących oraz zdecydowana poprawa aspektów nie funkcjonujących właściwie.

W najbardziej ogólnym ujęciu, powodzenie rozwoju gminy zależne jest od uwarunkowań zewnętrznych (generowanych poza granicami gminy) oraz wewnętrznych (generowanych na terenie gminy), te drugie z kolei dzielą się na zależne od polityki i możliwości stymulacji przez władze gminy i niezależne od nich. Zadania leżące w gestii samorządu gminnego polegają przede wszystkim na:

- zapewnieniu mieszkańcom jak najlepszej możliwości dostępu do infrastruktury społecznej (instytucji obsługi ludności) oraz technicznej i komunikacyjnej (głównie urządzenia liniowe),
- zapewnieniu jak najlepszej jakości świadczenia usług publicznych oraz jak najlepszej jakości funkcjonowania infrastruktury sieciowej (właściwy stan technicznych, zachowanie parametrów normatywnych, itp.),
- zapewnienie ciągłości funkcjonowania infrastruktury – zwłaszcza w zakresie zasilania w energię, wodę, odbiór i utylizację ścieków, odpadów, itp.

Zadaniem immanentnie związanym z kreowaniem rozwoju gminy jest wzmacnianie związków oraz kształtowanie relacji z miastem Mogilno, jako ośrodkiem powiatowym, odpowiedzialnym za realizację zdecydowanej większości potrzeb o charakterze ponadlokalnym oraz z miastem Bydgoszczą, jako ośrodkiem regionalnym. Zagadnieniem szczególnej wagi dla prawidłowego rozwoju gminy jest funkcjonowanie komunikacji publicznej łączącej miejscowości gminy z obydwoma miastami.

Istotnym zadaniem jest wzmacnianie – na miarę potrzeb i planowanej roli w przyszłym systemie społeczno-gospodarczym gminy – miejscowości na terenie gminy. Ma to duże znaczenie w obliczu prognozy demograficznej, zakładającej postępujące starzenie mieszkańców i wynikającą z tego znacznie mniejszą mobilność ludności (konieczność zaspokojenia potrzeb w miejscu zamieszkania).

Do głównych potrzeb gminy zaliczyć należy:

1. Dalszy rozwój systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków.
2. Wzmacnianie potencjału sektora usług publicznych poprzez rozwój nowych placówek oraz poszerzanie zakresu działalności istniejących. W perspektywie 10 lat funkcjonowanie sektora usług publicznych należy zacząć przeorientowywać w kierunku priorytetu zaspokojenia potrzeb ludności starszej.
3. Modernizację lokalnego układu drogowego.
4. Rozwój infrastruktury teleinformatycznej, zwłaszcza upowszechnienie dostępu do sieci Internet.
5. Rozwój komunikacji publicznej w relacjach z Mogilnem i Bydgoszczą.
6. Tworzenie miejsc pracy na terenie gminy w działalnościach nie stanowiących zagrożenia dla potencjału przyrodniczego i walorów gminy.

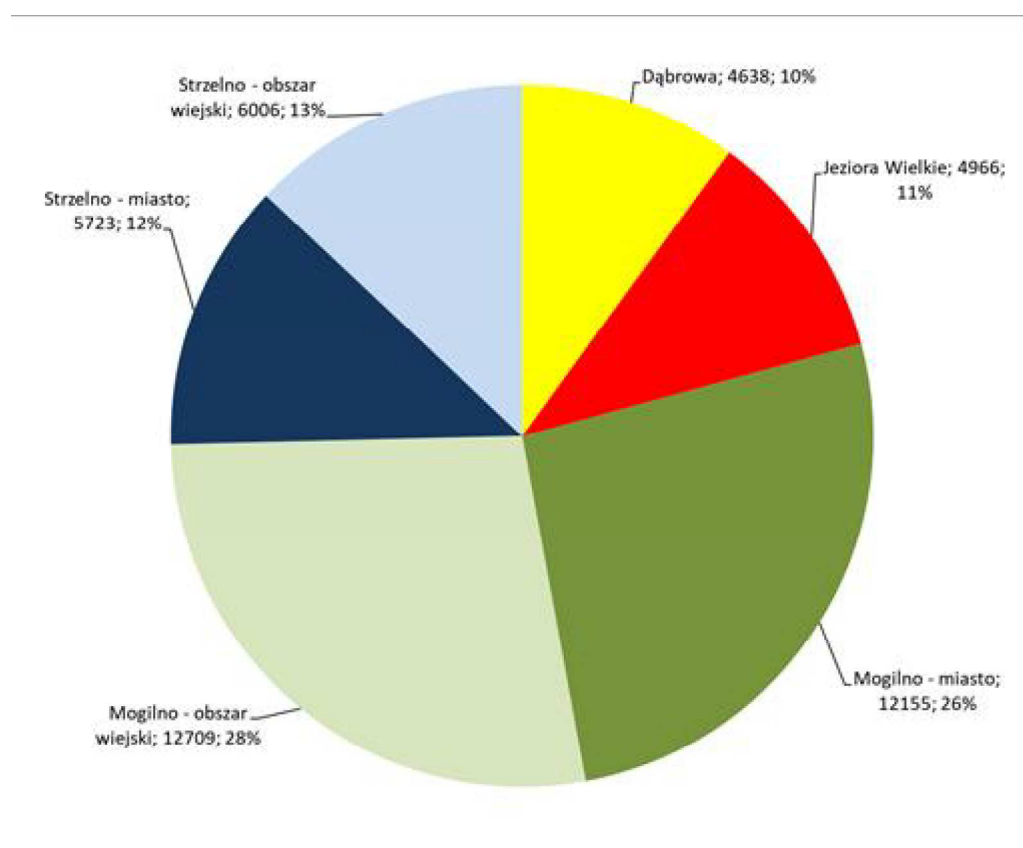
Możliwości rozwoju gminy

1. Główne możliwości rozwoju gminy wiążą się z dalszym unowocześnianiem rolnictwa jako dominującej funkcji gminy. Gmina w znacznej części jest obszarem o dobrych warunkach przyrodniczych, które stwarzają możliwości dalszego rozwoju rolnictwa.

Gmina Dąbrowa należy do małych gmin województwa kujawsko-pomorskiego - zalicza się do licznej grupy gmin liczących ok. 4-5 tys. mieszkańców. W roku 2014 liczyła 4697 mieszkańców, co lokowało ją na około 110. pozycji wśród 144 gmin województwa i na około 90. pozycji wśród 127 obszarów wiejskich (gmin wiejskich i wiejskich części gmin miejsko-wiejskich).

Na tle powiatu mogileńskiego, który liczy tylko 4 gminy, w tym miejsko-wiejskie gminy Mogilno i Strzelno, gmina lokuje się na 4 pozycji. Ludność gminy Dąbrowa stanowi 10,1% ogółu mieszkańców powiatu, ale liczba ludności gminy Jeziora Wielkie jest tylko nieznacznie większa.

Coroczne zmiany liczby ludności na terenie gminy są bardzo małe - w okresie 2002-2014 minimalna liczba ludności wynosiła 4697, a maksymalna - 4759 - rozpiętość między wartościami ekstremalnymi wynosiła więc zaledwie 62 osoby. Coroczne zmiany liczby ludności nie przekraczają w praktyce 30-40 osób, są więc zaledwie symboliczne. Gminę można uznać za obszar stagnacji liczby ludności.

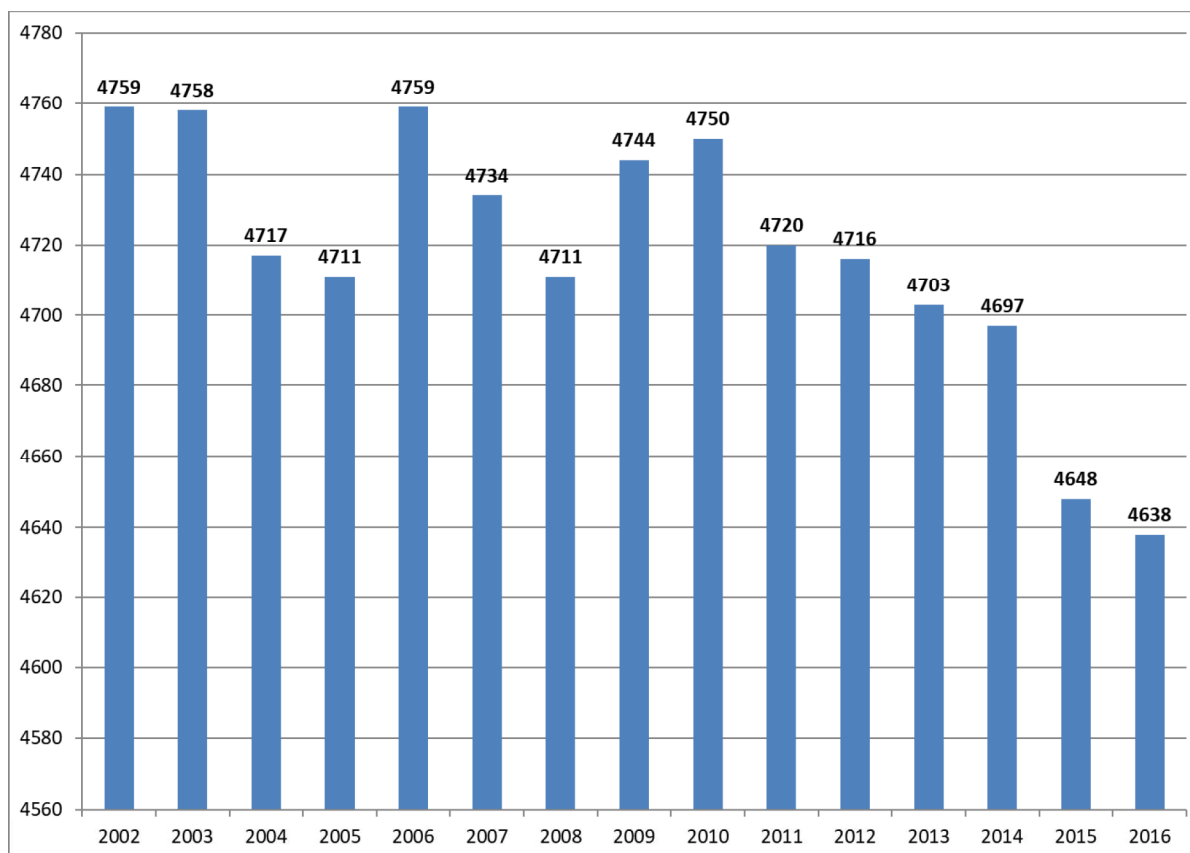

Rys. Liczba i udziały ludności gmin powiatu mogileńskiego. Uwagę zwraca dominacja gminy Mogilno (ponad połowa ludności powiatu) oraz niewielkie znaczenie gmin Dąbrowa i Jeziora Wielkie.

Tab. Liczba ludności gmin powiatu mogileńskiego (2016 r.)

jednostka	liczba	udział (%)
Powiat mogileński	46197	100,0
Dąbrowa	4638	10,0
Jeziora Wielkie	4966	10,7
Mogilno	24864	53,8
Mogilno - miasto	12155	26,3
Mogilno - obszar wiejski	12709	27,5
Strzelno	11729	25,4
Strzelno - miasto	5723	12,4
Strzelno - obszar wiejski	6006	13,0

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych BDL GUS.

Rys. Zmiany liczby ludności w gminie Dąbrowa.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych BDL GUS.

Niewielka liczba mieszkańców powoduje, że także wartości urodzeń i zgonów przyjmują na terenie gminy wartości bezwzględnie niskie i co ważne - tak jak w innych obszarach o małej liczbie ludności - cechują się one dosyć dużą zmiennością w kolejnych latach (przy małych społecznościach, procesy takie cechują się pewną przypadkowością i dopiero analiza średnich kilkuletnich pozwala na bardziej obiektywną ocenę sytuacji).

Tab. Ruch naturalny na terenie gminy Dąbrowa

cecha	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
urodzenia	73	67	75	59	56	57	52	58	57	48	39	44	53	59	42	78	52	60	48	52	39	55
zgony	73	60	52	43	54	47	41	43	46	47	50	46	50	42	33	44	60	35	34	39	39	32
przyrost	0	7	23	16	2	10	11	15	11	1	-11	-2	3	17	9	34	-8	25	14	13	0	17

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych BDL GUS.

W ostatnich latach liczba urodzeń wynosi rocznie przeciętnie około 40-50 i jest niższa niż w końcu lat 90-tych, gdy zawsze była wyższa od 50, a nawet przekraczała 70. Minimalna liczba urodzeń przypadła na rok 2005 (tylko 39) i pozytywny jest fakt, że w kolejnych latach była już corocznie wyższa.

Roczna liczba zgonów to najczęściej 40-50, a w ostatnich latach wynosi poniżej 40 a więc jest niższa, niż w poprzednich latach. Oznacza to, że o ile wskaźnik urodzeń sukcesywnie spadał, to wskaźnik zgonów utrzymywał się na zbliżonym poziomie przez cały analizowany okres, z wyjątkiem ostatnich lat. W roku 2009 zanotowano rekordowo niską liczbę zgonów (tylko 33).

Przyrost naturalny - w obliczu tak małych wartości urodzeń i zgonów - jest bezwzględnie bardzo mały i choć najczęściej jest dodatni, to zdarzały się także lata z przewagą liczby zgonów. Na uwagę zasługuje jednak fakt, że wielkość przyrostu jest absolutnie bez wpływu na ogólną liczbę mieszkańców ze względu na minimalne wartości przyrostu (rzędu kilku-kilkunastu osób rocznie).

Na tle średnich wartości wojewódzkich przeciętny wieloletni wskaźnik urodzeń jest w gminie dosyć niski (w tej części województwa wszystkie gminy wykazywały wartości wyższe), wskaźnik zgonów należy natomiast do typowych (podobny, jak w innych gminach), ogólny wskaźnik ruchu naturalnego jest nieco gorszy od wartości średnich, choć na przykład gminy Strzelno i Jeziora Wielkie wykazują wartości znacznie niższe.

Podobnie jak w innych gminach, także na terenie gminy Dąbrowa w ostatnich latach znacznie zmniejszyła się skala ruchu migracyjnego. Dobrze ilustruje to zarówno spadek napływu, ale także spadek odpływu.

Saldo migracji jest niemal corocznie ujemne (ostatnio dodatnie było w roku 2006, 2001, 1999 i 1998) ale wartości bezwzględne salda są bardzo małe i w praktyce nie mają wpływu na zmiany liczby ludności (najwyższe saldo w roku 2008 wyniosło 34 osoby, czyli znacznie poniżej 1% liczby ludności).

Tab. Ruch migracyjny na terenie gminy Dąbrowa

cecha	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
zameldowania	61	50	36	53	64	47	65	48	36	47	55	60	50	26	28	39	33	32	29	38	b.d	24
wymeldowania	77	76	59	42	60	51	40	58	51	74	63	46	68	60	44	62	55	56	58	66	b.d	60
saldo	-16	-26	-23	11	4	-4	25	-10	-15	-27	-8	14	-18	-34	-16	-23	-22	-24	-29	-28	b.d	-36

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych BDL GUS.

Warto zauważyć, że wśród osób, które migrują z gminy tylko około 50-60% wybiera jako cel migracji miasta.

Na tle średnich wartości wojewódzkich przeciętny wieloletni wskaźnik napływu migracyjnego jest w gminie dosyć niski, ale jest typowy i bardzo podobny do notowanego w sąsiednich obszarach. Podobnie kształtuje się wskaźnik odpływu.

Wskaźnik salda jest bliski zeru, co jest obiektywnie korzystne, bowiem wiele gmin tej części województwa notuje wartości ujemne.

Struktura wieku, wg grup ekonomicznych, jest na terenie gminy podobna do średniej dla obszarów wiejskich województwa kujawsko-pomorskiego:

- grupa przedprodukcyjna stanowi 19,1% ludności,
- grupa produkcyjna stanowi 64,1% ludności,
- grupa poprodukcyjna stanowi 16,8% ludności.

Na uwagę zasługuje dobrze dostrzegalny proces starzenia ludności. W latach 1995-2016 liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym zmalała z 1428 do 887 osób, a więc o około 540 osób. Grupa przedprodukcyjna w połowie lat 90-tych stanowiła 30,4% ogółu mieszkańców gminy - obecnie tylko 19,1%.

Spadek liczebności i udziałów tej grupy wiąże się z wzrostem liczebności i udziałów grupy produkcyjnej. Jej liczebność wzrosła o ponad 400 osób - grupa ta stanowiła w 1995 roku 55,7% ludności - obecnie ponad 64%.

Aż do roku 2010 zmiany liczebności i relacji dotyczyły tylko grup przedprodukcyjnej i produkcyjnej, a grupa poprodukcyjna pozostawała niemal niezmienna. Jednak już w kilku ostatnich latach zanotowano wzrost o kilkadziesiąt osób i obecnie (2016) liczy ona 778 mieszkańców, podczas gdy w 2010 - 659. Należy się spodziewać, że niebawem także liczebność tej grupy zacznie się istotnie zwiększać.

Na uwagę zasługuje fakt, że przebieg zmian w gminie niemal idealnie odzwierciedla przebieg zmian dla obszarów wiejskich województwa - świadczy to o typowości sytuacji w gminie.

Tab. Struktury wieku i ich zmiany na terenie gminy Dąbrowa

grupa	1995	2000	2005	2010	2016	1995	2000	2005	2010	2016
	Liczba					udział (%)				
w wieku przedprodukcyjnym	1428	1371	1181	1052	887	30,4	28,9	25,1	22,1	19,1
w wieku produkcyjnym	2622	2727	2895	3039	2973	55,7	57,6	61,5	64,0	64,1
w wieku poprodukcyjnym	654	638	635	659	778	13,9	13,5	13,5	13,9	16,8

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych BDL GUS.

W strukturze płci uwagę zwraca niewielka przewaga liczby kobiet, co nie jest zjawiskiem typowym na obszarach o typowo wiejskim charakterze (wskaźnik feminizacji wynosi 102).

Z punktu widzenia rozwoju gminy szczególnie ważny jest wskaźnik w grupie rozrodczej. W przedziale 15-39 lat wskaźnik wynosi 94. Oznacza to, że przeciętnie co 20-ty mężczyzna nie znajdzie na terenie gminy partnerki życiowej (nierównowaga wynosi tu 56 osób). Wskaźnik ten zagraża przyszłości demograficznej gminy (ograniczenie liczby zawieranych par i spadek liczby urodzeń).

Tab. Struktury płci na terenie gminy Dąbrowa (2014)

grupa wiekowa	ogółem	mężczyźni	kobiety	WF
ogółem	4697	2329	2368	102
0-4	276	134	142	106
5-9	252	120	132	110
10-14	256	132	124	94
15-19	304	159	145	91
20-24	395	201	194	97
25-29	358	187	171	91
30-34	371	192	179	93
35-39	324	165	159	96
40-44	335	187	148	79
45-49	302	152	150	99
50-54	308	148	160	108
55-59	329	172	157	91
60-64	283	148	135	91
65-69	220	106	114	108
70 i więcej	384	126	258	205
70-74	103	38	65	171
75-79	101	36	65	181
80-84	97	33	64	194
85 i więcej	83	19	64	337
0-14	784	386	398	103
15-39	1752	904	848	94

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych BDLGUS.

ANALIZY SPOŁECZNE - OGRANICZENIA I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU OSADNICTWA

Uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy należy ocenić na podstawie występujących uwarunkowań, możliwości i ograniczeń rozwojowych poszczególnych jednostek osadniczych.

Na terenie gminy identyfikuje się następujące bariery i ograniczenia rozwoju osadnictwa:

- zajęcie części gminy przez tereny leśne (cechą korzystną jest natomiast fakt, że lasy stanowią zwarte obszary położone w pobliżu granic, natomiast pozostała część - centralna i południowa jest w zasadzie bezleśna);
- ograniczeniem w pewnych częściach gminy są grunty wysokich klas bonitacyjnych, które powinny być chronione dla rolnictwa,
- lokalnie występującym ograniczeniem są gleby organiczne, występujące w obszarach zawilgoconych obniżen, niekiedy podmokłych - gleby organiczne nie są już przedmiotem ochrony, ale warunki litologiczne i hydrologiczne, które im towarzyszą powodują, że tereny te są w zasadzie nieprzydatne dla rozwoju zainwestowania,
- istotnym ograniczeniem dla rozwoju zagospodarowania powinna być prognoza demograficzna - w sytuacji gdy zakłada się stagnację liczby ludności, bezcelowe jest wyznaczanie rozległych terenów rozwojowych poza obszarami obecnie zagospodarowanymi, w tym zwłaszcza poza największymi miejscowościami - wskazuje się

więc potrzebę zachowania swego rodzaju wstrzemięźliwości w wyznaczaniu terenów pod rozwój budownictwa mieszkaniowego; lokowanie terenów mieszkaniowych poza zwartą zabudową wsi byłoby rozpraszaniem osadnictwa, co jest procesem niekorzystny ze względów ekonomicznych, środowiskowych i społecznych, i w dużym stopniu negatywnie wpływające na realizację zadań własnych,

- ograniczeniem dla rozwoju pewnego rodzaju zainwestowania są walory krajobrazowe - ograniczenie dotyczy przede wszystkim realizacji obiektów kubaturowych oraz dominant wysokościowych, zwłaszcza elektrowni wiatrowych, kominów, masztów telefonii komórkowej, itp. - każdorazowa lokalizacja tego typu obiektów powinna być poprzedzona szczegółowymi studiami oddziaływania na krajobraz, aczkolwiek należy unikać lokalizacji tego typu obiektów dla ochrony walorów krajobrazu otwartego, dobrze eksponowanego w przestrzeni.

Istniejąca sieć osadnicza gminy w zasadzie poza – lokalnie - glebami wysokich klas lub ograniczeniami spowodowanymi rzeźbą, czy warunkami wodno-litologicznymi, nie posiada istotnych barier które ograniczałyby ich rozwój terenowy (przestrzenny). Większość wsi posiada znaczące możliwości rozwojowe w ramach istniejącej zwartej zabudowy, w formie zabudowy uzupełniającej, wypełniającej niezainwestowane przestrzenie. Rozwój tego typu zabudowy jest najbardziej pożądany ze względów ekonomicznych, ekologicznych i związanych z racjonalizacją zarządzania gminą (realizacja zadań własnych).

Istniejące (ale niezbyt liczne) osadnictwo w formie zabudowy siedliskowej rozproszonej należy uznać za zjawisko niekorzystne.

PREDYSPOZYCJE DLA ROZWOJU WIELOFUNKCYJNEGO

Przeprowadzona analiza stanu i uwarunkowań środowiska pozwala na określenie predyspozycji dla rozwoju poszczególnych funkcji i rodzajów działalności.

a)osadnictwo

Należy zakładać, iż na terenie gminy nie będzie miała miejsca silna presja na rozwój nowej zabudowy. Zapotrzebowanie na nowe tereny mieszkaniowe będzie rosło w tempie zaledwie umiarkowanym. Optymalnym rozwiązaniem z punktu widzenia zagospodarowania przestrzeni, minimalizowania oddziaływania na środowisko, ale także zaspokajania potrzeb mieszkańców w zakresie usług publicznych i infrastruktury (tzw. zadania własne) jest rozwój lub zagęszczanie zagospodarowania w ramach miejscowości. W większości miejscowości istnieją rezerwy terenowe pozwalające na zwiększenie liczby mieszkańców o kilkanaście do kilkudziesięciu procent, co powinno w pełni zaspokoić potrzeby nawet w dłuższej perspektywie.

Dla powiatu mogileńskiego w połowie lat 70-tych wykonano opracowanie fizjograficzne, w ramach którego przeanalizowano również predyspozycje dla rozwoju osadnictwa. Pomimo upływu ponad 30 lat, opracowanie ze względu na charakter analizowanych zagadnień, wykazuje ponadczasowość i może być stosowane także obecnie jako pomocnicze dla szczegółowych analiz dla poszczególnych miejscowości. Przy ocenie przydatności terenu dla rozwoju osadnictwa brano pod uwagę następujące zagadnienia:

- warunki litologiczne i nośność gruntów,
- warunki występowania wód gruntowych,
- lokalne warunki klimatyczne,
- rzeźbę terenu, w tym zarówno nachylenie terenu, jak i ekspozycję,
- przydatność rolniczą gleb,
- warunki zaopatrzenia w wodę (to zagadnienie obecnie nie ma praktycznego znaczenia wobec zasilania zabudowy z komunalnych wodociągów).

Powyższe opracowanie wskazuje, że prawie cały obszar gminy wskazywany jest jako w zasadzie przydatny dla osadnictwa, jednak z pewnymi ograniczeniami. Dla większości gminy jako ograniczenie wskazuje się wysokie klasy gleb, które predestynują je do efektywnego wykorzystania rolniczego. Dla pewnej części gminy (zwłaszcza okolice wsi Słaboszewo, Słaboszewko, Mokre) wskazuje się, że ograniczeniem jest duże prawdopodobieństwo występowania wód wierzchówkowych - konieczne jest dokonanie bliższych analiz przed rozpoczęciem inwestycji. Tylko bardzo

niewielkie powierzchnie wskazywane są jako obszary bez ograniczeń - o dobrych warunkach dla osadnictwa. Są to wylesione tereny na utworach piaszczystych - przydatne pod każdym względem dla zabudowy. Niestety położone są w pewnym oddaleniu od istniejącej zabudowy. Jako całkowicie nieprzydatne wskazuje się dna obniżeń bezodpływowych i dna dolinek cieków - zabagnione lub o okresowo wysokim poziomie wód gruntowych. Generalnie większa ich koncentracja ma miejsce w południowej części gminy, stąd w ujęciu przestrzennym właśnie część północna i środkowa jest wskazywana jako bardziej przydatna.

W planowaniu rozwoju osadnictwa należy uwzględnić następujące zalecenia:

- ze względów społecznych i ekonomicznych uzasadniony jest rozwój przede wszystkim największych miejscowości (koncentracja zaludnienia w celu skupienia jak największej części mieszkańców w największych miejscowościach);
- z rozwoju zabudowy należy wykluczyć tereny obniżeń;
- istotnym zagadnieniem jest ochrona wód powierzchniowych i gruntowych;
- istotnym zagadnieniem jest lokalnie zróżnicowana rzeźba terenu – stwarzająca ograniczenia lokalizacyjne, częściowo związane z ochroną przyrody i krajobrazu, a częściowo z warunkami posadowienia budynków.

Uwzględniając powyższe ograniczenia, należy dopuścić możliwość, iż w celu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych i inwestycyjnych, lokalnie zajdzie konieczność dokonywania wyłączeń z produkcji rolnej, gdyż możliwość wyboru terenów o niskiej przydatności rolniczej może być ograniczona.

b)rolnictwo

Gmina wykazuje zróżnicowane, choć ogólnie dobre warunki rozwoju rolnictwa.

W wykonanym w latach 70-tych opracowaniu fizjograficznym, największą przydatność dla rolnictwa wskazywano dla części centralnej gminy, gdzie większość zajmują grunty dla których nie wskazuje się ograniczeń dla uprawy, a część ze względu na wysoką przydatność jest wręcz szczególnie predestynowana do rolniczego wykorzystania. Pewne tereny są wskazywane jako posiadające ograniczenia w postaci okresowo złych stosunków wodnych (ryzyko przesuszania) lub występowanie słabszych gleb.

W części północnej gminy predyspozycje są zbliżone, choć znacznie większy udział zajmują grunty ze wspomnianą wadą polegającą na przesuszaniu gleb lub okresowo nadmiernej wilgotności (w tym drugim przypadku towarzyszą im gorsze warunki klimatu lokalnego).

Najmniej przydatna dla rolnictwa jest część południowa. Wynika to głównie z prawdziwej mozaiki terenów o różnej przydatności, co ogranicza możliwość efektywnego prowadzenia gospodarki rolnej. W tej części gminy szczególnie duże powierzchnie zajmują tereny gleb hydrogenicznych, nieprzydatne do upraw polowych, ale teoretycznie przydatne do prowadzenia użytków zielonych (baza paszowa dla hodowli). Niestety - tereny te nie tworzą zwartych większych powierzchni, ale zajmują niewielkie obniżenia lub wydłużone doliny, co w praktyce bardzo niekorzystnie wpływa na efektywność gospodarowania. Ponadto w tej części gminy spore powierzchnie zajmują tereny o dobrych predyspozycjach dla rolnictwa - w praktyce nie posiadające ograniczeń i wad, jak również tereny, w których jako problem wskazuje się okresowo niekorzystne warunki wodne (przesuszanie gleby) a jako ograniczenie - nieco niższej klasy gleby (głównie IVa)

Gmina predestynowana jest do rozwoju tradycyjnych upraw polowych oraz hodowli. Wskazuje się także korzystne warunki rozwoju sadownictwa i warzywnictwa.

c)turystyka i rekreacja

Gmina wykazuje niezbyt korzystne warunki rozwoju turystyki i rekreacji. Nie tylko pozbawiona jest istotnych walorów dla rozwoju tej funkcji, ale dodatkowo wszystkie sąsiednie obszary prezentują walory znacznie korzystniejsze, co oznacza, że w każdym przypadku stanowić będą poważną konkurencję dla gminy Dąbrowa. Gmina wykazuje umiarkowane predyspozycje dla rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej, w oparciu o kompleksy leśne leżące w jej granicach, lub ewentualnie rozwijanej jako „baza wypadowa” do wypoczynku realizowanego nad jeziorami leżącymi w sąsiednich gminach (głównie Gąsawa i Żnin). Podkreślić należy jednak, że agroturystyka nie jest dziedziną rozwijaną

na dużą skalę i nawet w obszarach o relatywnie dużej jej koncentracji, nie stanowi ważnej, dobrze rozwiniętej funkcji społeczno-gospodarczej.

Podstawowymi rodzajami turystyki i rekreacji, które mogą być rozwijane na terenie gminy ze względu na obecne tu walory i predyspozycje przyrodnicze, są więc: agroturystyka i turystyka wiejska, turystyka rowerowa, krajoznawstwo (ze względu na tranzytowe położenie w obszarze Kujaw - wykazującym duże walory kulturowe). Obiektywnie, uwarunkowania rozwoju tych działalności są to jednak niezbyt sprzyjające.

d) przedsiębiorczość

Gmina posiada pewne oczywiste ograniczenia przyrodnicze rozwoju przedsiębiorczości. Zaliczyć tu należy głównie ograniczenia w lokalizacji przedsięwzięć gospodarczych w obszarach o niekorzystnych warunkach gruntowo-wodnych. Pomijając jednak powyższe ograniczenie, istnieje możliwość wyznaczenia terenów rozwojowych w różnych częściach gminy - szczególnie predestynowane wydają się tereny wzdłuż drogi nr 254, będącej główną osią rozwoju gminy. Obiektywne uwarunkowania rozwoju przedsiębiorczości są jednak umiarkowanie korzystne, stąd nie przewiduje się konieczności wyznaczania rozległych terenów o takim przeznaczeniu.

Podejmując działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, uwzględniać należy przede wszystkim ochronę krajobrazu oraz wód powierzchniowych i podziemnych – są to najważniejsze uwarunkowania dla prowadzenia wszelkich działalności gospodarczych w gminie. Nie są pożądane przedsięwzięcia wytwarzające duże ilości ścieków, bowiem brak dużych naturalnych odbiorników będzie przeszkodą w ich odprowadzaniu. Przede wszystkim ze względu na ochronę krajobrazu (ale także z innych względów środowiskowych, zwłaszcza ochrony ptaków i nietoperzy), należy ograniczać możliwość lokalizacji elektrowni wiatrowych.

Ze względów przyrodniczych i pozaprzyrodniczych celowe jest rozwijanie i koncentracja działalności gospodarczych przede wszystkim w największych miejscowościach, w obszarach dobrze dostępnych komunikacyjnie.

ANALIZY EKONOMICZNE - PODSTAWOWE DANE O GOSPODARCE NA TERENIE GMINY

W zakresie pełnionych funkcji społeczno-gospodarczych należy przede wszystkim wskazać na działalności rolnicze, opierające się na dosyć korzystnych warunkach glebowych i dobrej strukturze wielkościowej. Gmina położona jest w części województwa zaliczanej do ważnych producentów żywności. Tereny rolne w gminie mają swoje kontynuacje w sąsiednich gminach - zwłaszcza Mogilno i Janikowo. Obserwowane są podobne warunki i podobny profil produkcji. Gmina należy do przeciętnych, pod względem potencjału, producentów żywności (co jest wynikiem niewielkiej powierzchni użytków rolnych), choć poziom kultury rolnej w tej części województwa był zawsze uważany za wysoki, podobnie jak efektywność gospodarki rolnej.

Pod względem powierzchni użytków rolnych, gmina lokuje się około 65. pozycji wśród 144 gmin województwa. W powiecie mogileńskim zarówno powierzchnia użytków rolnych, jak i gruntów rolnych jest większa, niż w gminie Jeziora Wielkie i stanowią one ok. 16-17% wartości powiatowych.

Gmina charakteryzuje się bardzo niewielkim stopniem zróżnicowania pokrywy glebowej. Wynika to z typu podłoża, a pośrednio z morfologii gminy - a te cechy są zróżnicowane w bardzo małym stopniu. Największy udział stanowią gleby płowe, stanowiące aż 83% ogółu gleb i występujące na całym obszarze gminy, tworząc zwarte, rozległe przestrzenie. Najczęściej gleby płowe zaliczane są do kompleksu 4-ego (żytni bardzo dobry), a tylko niewielkie powierzchnie tych gleb zaliczane są do kompleksu 5-ego (żytniego dobrego). Gleby płowe wykształcają nawet gleby kompleksu 2-ego (pszenny dobry), choć ten kompleks najczęściej wiąże się z występowaniem gleb brunatnych.

Oprócz gleb płowych, na terenie gminy występują gleby rdzawe (ok. 8% powierzchni ogólnej) i brunatne wylugowane (ok. 6%). Śladowe udziały mają: czarne ziemie (ok. 2% - w zależności od warunków szczegółowych lokalizacji, są to zarówno gleby o dobrej przydatności, zaliczone do kompleksu 2-ego, jak i słabe - zaliczane do kompleksu 5-ego), ponadto gleby brunatne właściwe i gleby organiczne - murszowo-mineralne, mułowo-tofowe i torfowe. Najlepszej przydatności gleby - zaliczone do kompleksu 2-ego, zajmują niewielkie powierzchnie - wyspowo rozmieszczone w części środkowej i północnej - w okolicach Mierucina, Mokrego i Szczepankowa. Kompleks ten wykształcił się zarówno

na glebach brunatnych, jak i płowych oraz brunatnych wylugowanych i madach. Kompleks 4-ty jest najbardziej rozpowszechnionym kompleksem - obejmuje całą powierzchnię gminy, z wyjątkiem obniżień i den cieków, wypełnianych zazwyczaj przez gleby organiczne oraz niewielkich - wyspowych - obszarów zaliczanych do kompleksu 5-ego, lub rzadziej - 6-ego. Cała środkowa część gminy zajęta jest przez zwarty i jednorodny obszar gruntów kompleksy 4-ego, wykształconych na glebach płowych, na podłożu piasków gliniastych mocnych - pylastych. Kompleks 5-ty zajmuje niewielkie powierzchnie w części północnej i skrajnie południowej. Tworzy mozaikę z glebami kompleksu 4-ego i lokalnie zajmuje około połowy powierzchni gleb - tak jest na przykład w okolicach Szczepanowa, Słaboszewa, Parlinka. Małe powierzchnie zajmują grunty kompleksu 6-ego. Wykształciły się na pograniczu z lasami - na wylesionych fragmentach łąk piasków fluwioglacjalnych - na glebach rdzawych. W okolicach Słaboszewa, na niewielkich powierzchniach występują także gleby kompleksu 8-ego (zbożowo-pastewnego mocnego).

Bardzo niewielkie powierzchnie w gminie zajmują użytki zielone. Występują wypowia na terenie gminy, wypełniając podmokłe lub zawilgocone zagłębienia - głównie dolinki wytopiskowe oraz doliny cieków (wówczas obszary występowania są wąskie ale wydłużone). Są to w przewadze użytki klasy 2z (a więc średnie), a niewielkiej części klasy 3z (słabe i bardzo słabe). W gminie nie występują użytki zielone klasy 1z. Użytki zielone wykształciły się na glebach pochodzenia organicznego, ale również na glebach rdzawych i czarnych ziemiach.

Przydatność rolniczą gleb należy ocenić jako wysoką. Wskaźnik jakości Rolniczej Przestrzeni Produkcyjnej wynosi 78,7 i zalicza się do grupy najwyższych w województwie. Wprawdzie sąsiednia gmina Pakość notuje wskaźnik nieco wyższy (79,8), a Janikowo - aż 91,3, ale gmina Mogilno - 74,5, Barcin - 63,6 a Gąsawa - 73,9. Z tego zestawienia wynika, że gmina Dąbrowa leży w strefie przejściowej pomiędzy obszarami o najwyższej przydatności, a obszarami o przydatności umiarkowanej.

O dobrej jakości gleb świadczy struktura według klas bonitacyjnych - największy udział stanowi klasa IVA - zajmuje 32,5% gruntów ornych, ale aż 31,1% to grunty klasy IIIB, a 17,9% grunty klasy IIIA (łącznie klasy III stanowią więc 49% ogólnej powierzchni). Gruntów klas lepszych, niż III jest bardzo mało - klasa II zajmuje niespełna 50 ha, a więc znacznie poniżej 1%, a klasa I nie występuje w gminie. Jednak także klasy słabsze zajmują niewielkie powierzchnie - klasa IVB to tylko 11,4%, klasa V - 5,5%, a klasa VI - 0,9% (wraz z VIz - około 1%). Jest to struktura korzystna. Użytki zielone to głównie klasa IV (61%), pozostałe to klasa III i V w praktycznie równym udziale.

Gleby klas bonitacyjnych I - III to gleby chronione, wymagające zgody na przeznaczenie na cele nierolnicze. Jak wspomniano wcześniej, gleby te zajmują prawie połowę powierzchni gminy. Występują praktycznie na obszarze całej bezleśnej części gminy. W praktyce każdorazowo przed podjęciem procesu planistycznego należy sprawdzić, w jaki sposób została zaklasyfikowana dana działka ewidencyjna, gdyż tak duże rozdrobnienie i zróżnicowanie wyklucza zastosowanie jakichkolwiek uogólnień na temat rozmieszczenia gleb chronionych.

Ze względu na równinną rzeźbę oraz duże powierzchnie wylesione, grunty na terenie gminy są zagrożone erozją wietrzną oraz wodną powierzchniową. Problem ten dotyczy większości gminy. Niekorzystny wpływ na stan gleb ma okresowe zaleganie wód roztopowych w okresie wczesnowiosennym.

Gleby na terenie gminy podlegają degradacji, czyli zubożania ich przydatności dla działalności rolniczych. Wg Programu ochrony środowiska dla gminy Dąbrowa (opracowanie ABRYŚ Technika, Poznań, 2004 rok), głównymi tego przyczynami są:

- monokultury, które prowadzą do zubożenia gleby,
- pożary roślinności wzmagające erozję gleby, co prowadzi do pustynnienia danego obszaru,
- osuszanie podmokłych terenów i regulacja rzek obniżająca poziom wód gruntowych,
- zbyt intensywne nawożenie mineralne,
- niewłaściwa irygacja pól nawozami naturalnymi - gnojówką, gnojowicą, itp.,
- ścieki i różnego rodzaju odpady niewłaściwie składowane,
- intensywne zabiegi agrotechniczne,
- stosowanie nadmiernych ilości chemicznych środków owadobójczych, chwastobójczych i grzybobójczych,
- eksploatacja powierzchniowa surowców mineralnych.

Na terenie gminy w roku 2010 działało 686 gospodarstw rolnych, z czego większość stanowiły gospodarstwa małe - aż 334 miało powierzchnię do 1 ha, 79 od 1 do 5 ha, a 58 - od 5 do 10 ha. Jednak 77% gruntów znajduje się we władaniu gospodarstw liczących ponad 15 ha.

Tab. Wskaźnik podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności - na terenie powiatu mogileńskiego

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Powiat mogileński	657	683	671	674	689	704	726	739	695	687	699	711	714
Dąbrowa	443	464	449	463	464	473	495	504	531	530	568	600	592
Jeziora Wielkie	470	485	503	534	605	640	662	636	654	629	651	657	696
Mogilno - gmina ogółem	818	859	847	842	848	858	874	880	773	769	776	782	786
Mogilno - miasto	1095	1142	1144	1130	1139	1132	1146	1134	976	969	955	965	995
Mogilno - obszar wiejski	536	571	549	555	561	587	606	632	569	571	598	602	584
Strzelno - gmina ogółem	488	491	468	473	490	509	538	584	614	601	611	631	617
Strzelno - miasto	605	612	572	588	604	616	649	724	749	724	741	759	719
Strzelno - obszar wiejski	372	374	367	363	380	406	432	452	487	485	488	510	521

Źródło: Dane BDL GUS

Gmina należy do obszarów o stosunkowo słabo rozwiniętej przedsiębiorczości. W południowo-zachodniej części województwa wciąż prezentuje jeden z niższych wskaźników, nawet jeśli porówna się tylko obszary wiejskie, pomimo że w gminach miejsko-wiejskich często obszary wiejskie cechują się słabo rozwiniętą przedsiębiorczością. Warto zauważyć, że w ostatnich latach w gminie zaobserwowano znaczący wzrost liczby podmiotów - wskutek czego wskaźnik przedsiębiorczości (na 1000 mieszkańców) wzrósł z 50 w roku 2009 do około 60 zaledwie 5 lat później. Pozostałe gminy powiatu mogileńskiego notowały znacznie gorszą dynamikę. Wskutek tego, gmina zniwelowała w dużym stopniu bardzo dużą różnicę wskaźników notowaną jeszcze przed kilku laty.

Wskaźnik przedsiębiorczości w gminie wynosi tylko 59 na 1000 mk i jest znacznie niższy od średniej wojewódzkiej na obszarach wiejskich, równej 70/1000 mk. Średnia dla powiatu mogileńskiego (ogółem) wynosi 71/100.

W roku 2014 na terenie gminy zarejestrowanych było 278 podmiotów gospodarczych. Na tle powiatu mogileńskiego jest to wartość bezwzględnie najmniejsza - podmioty z terenu gminy stanowią tylko 8,4% ogółu.

Tab. Porównanie podstawowych parametrów przedsiębiorczości na obszarach wiejskich powiatu mogileńskiego oraz w województwie

Jednostka terytorialna	podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności	podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON
województwo ogółem	92	145,3	68	10,8	130	8,5
województwo obszary wiejskie	70	109,6	56	8,8	109	8,2
gmina Dąbrowa	59	92,4	45	7	90	10,1
gmina Jeziora Wielkie	70	108,9	57	9	110	8,4
Mogilno - obszar wiejski	58	92,8	46	7,4	88	11,7
Strzelno - obszar wiejski	52	82,3	44	6,9	93	10,1

pozycja gminy Dąbrowa wśród 127 obszarów wiejskich województwa	64	68	73	77	78	19
--	----	----	----	----	----	----

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych BDL GUS

Tab. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych wg podstawowego podziału na prowadzone działalności na terenie powiatu mogileńskiego w latach 2009-14

Jednostka terytorialna	ogółem					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Powiat mogileński	3465	3272	3224	3275	3314	3312
gmina Dąbrowa	239	252	250	268	282	278
gmina Jeziora Wielkie	319	333	320	330	332	347
Mogilno - gmina ogółem	2198	1942	1930	1942	1946	1956
Mogilno - miasto	1397	1228	1212	1190	1193	1218
Mogilno - obszar wiejski	801	714	718	752	753	738
Strzelno - gmina ogółem	709	745	724	735	754	731
Strzelno - miasto	428	441	424	434	441	413
Strzelno - obszar wiejski	281	304	300	301	313	318
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo						
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Powiat mogileński	138	134	144	145	137	108
gmina Dąbrowa	21	20	26	22	19	18
gmina Jeziora Wielkie	28	29	30	31	31	27
Mogilno - gmina ogółem	56	52	55	59	54	38
Mogilno - miasto	12	10	10	10	10	6
Mogilno - obszar wiejski	44	42	45	49	44	32
Strzelno - gmina ogółem	33	33	33	33	33	25
Strzelno - miasto	5	4	4	5	5	5
Strzelno - obszar wiejski	28	29	29	28	28	20
przemysł i budownictwo						
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Powiat mogileński	777	748	765	777	774	779
gmina Dąbrowa	53	60	61	68	74	76
gmina Jeziora Wielkie	88	86	90	92	89	93
Mogilno - gmina ogółem	474	429	442	443	433	444
Mogilno - miasto	297	269	267	262	256	268
Mogilno - obszar wiejski	177	160	175	181	177	176
Strzelno - gmina ogółem	162	173	172	174	178	166
Strzelno - miasto	93	103	100	98	99	91
Strzelno - obszar wiejski	69	70	72	76	79	75
pozostała działalność						
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Powiat mogileński	2550	2390	2315	2353	2403	2425
gmina Dąbrowa	165	172	163	178	189	184
gmina Jeziora Wielkie	203	218	200	207	212	227
Mogilno - gmina ogółem	1668	1461	1433	1440	1459	1474

Mogilno - miasto	1088	949	935	918	927	944
Mogilno - obszar wiejski	580	512	498	522	532	530
Strzelno - gmina ogółem	514	539	519	528	543	540
Strzelno - miasto	330	334	320	331	337	317
Strzelno - obszar wiejski	184	205	199	197	206	223

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych BDL GUS

Tab. Porównanie szczegółowych struktur przedsiębiorczości na terenie powiatu mogileńskiego w roku 2014

Liczba podmiotów		Powiat mogileński	Dąbrowa	Jeziora Wielkie	Mogilno	Strzelno
ogółem		3312	278	347	1956	731
Sekcja A	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	108	18	27	38	25
Sekcja B	górnictwo i wydobywanie	5	1	1	2	1
Sekcja C	przetwórstwo przemysłowe	291	27	29	165	70
Sekcja D	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	7	3	0	1	3
Sekcja E	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	17	1	5	8	3
Sekcja F	budownictwo	459	44	58	268	89
Sekcja G	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	983	69	104	589	221
Sekcja H	transport i gospodarka magazynowa	249	32	26	131	60
Sekcja I	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	76	7	18	39	12
Sekcja J	informacja i komunikacja	41	0	1	30	10
Sekcja K	działalność finansowa i ubezpieczeniowa	87	1	5	59	22
Sekcja L	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	125	0	1	110	14
Sekcja M	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	156	4	7	119	26
Sekcja N	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	76	10	11	37	18
Sekcja O	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	38	6	5	20	7
Sekcja P	edukacja	141	12	10	77	42
Sekcja Q	opieka zdrowotna i pomoc społeczna	164	8	10	97	49
Sekcja R	działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	50	7	8	24	11
Sekcje S i T	pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	239	28	21	142	48
Sekcja U	organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0	0
Wskaźnik na 1000 mieszkańców		Powiat mogileński	Dąbrowa	Jeziora Wielkie	Mogilno	Strzelno
ogółem		71,4	59,2	69,6	78,6	61,7
Sekcja A	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2,3	3,8	5,4	1,5	2,1
Sekcja B	górnictwo i wydobywanie	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1
Sekcja C	przetwórstwo przemysłowe	6,3	5,7	5,8	6,6	5,9
Sekcja D	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0,2	0,6	0,0	0,0	0,3
Sekcja E	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0,4	0,2	1,0	0,3	0,3
Sekcja F	budownictwo	9,9	9,4	11,6	10,8	7,5

Sekcja G	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	21,2	14,7	20,9	23,7	18,6
Sekcja H	transport i gospodarka magazynowa	5,4	6,8	5,2	5,3	5,1
Sekcja I	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	1,6	1,5	3,6	1,6	1,0
Sekcja J	informacja i komunikacja	0,9	0,0	0,2	1,2	0,8
Sekcja K	działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1,9	0,2	1,0	2,4	1,9
Sekcja L	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2,7	0,0	0,2	4,4	1,2
Sekcja M	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	3,4	0,9	1,4	4,8	2,2
Sekcja N	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	1,6	2,1	2,2	1,5	1,5
Sekcja O	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0,8	1,3	1,0	0,8	0,6
Sekcja P	edukacja	3,0	2,6	2,0	3,1	3,5
Sekcja Q	opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3,5	1,7	2,0	3,9	4,1
Sekcja R	działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1,1	1,5	1,6	1,0	0,9
Sekcje S i T	pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	5,1	6,0	4,2	5,7	4,0
Sekcja U	organizacje i zespoły eksterytorialne	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Udział w ogólnej liczbie podmiotów (%)						
		Powiat mogileński	Dąbrowa	Jeziora Wielkie	Mogilno	Strzelno
ogółem		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Sekcja A	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3,3	6,5	7,8	1,9	3,4
Sekcja B	górnictwo i wydobywanie	0,2	0,4	0,3	0,1	0,1
Sekcja C	przetwórstwo przemysłowe	8,8	9,7	8,4	8,4	9,6
Sekcja D	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0,2	1,1	0,0	0,1	0,4
Sekcja E	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0,5	0,4	1,4	0,4	0,4
Sekcja F	budownictwo	13,9	15,8	16,7	13,7	12,2
Sekcja G	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	29,7	24,8	30,0	30,1	30,2
Sekcja H	transport i gospodarka magazynowa	7,5	11,5	7,5	6,7	8,2
Sekcja I	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	2,3	2,5	5,2	2,0	1,6
Sekcja J	informacja i komunikacja	1,2	0,0	0,3	1,5	1,4
Sekcja K	działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2,6	0,4	1,4	3,0	3,0
Sekcja L	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	3,8	0,0	0,3	5,6	1,9
Sekcja M	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	4,7	1,4	2,0	6,1	3,6
Sekcja N	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	2,3	3,6	3,2	1,9	2,5
Sekcja O	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	1,1	2,2	1,4	1,0	1,0
Sekcja P	edukacja	4,3	4,3	2,9	3,9	5,7
Sekcja Q	opieka zdrowotna i pomoc społeczna	5,0	2,9	2,9	5,0	6,7
Sekcja R	działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1,5	2,5	2,3	1,2	1,5
Sekcje S i T	pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	7,2	10,1	6,1	7,3	6,6
Sekcja U	organizacje i zespoły eksterytorialne	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych BDL GUS

Struktura zarejestrowanych podmiotów odbiega nieco od średnich. Dominują działalności handlowo-usługowe (choć stanowią tu tylko 25% firm, podczas gdy średnio jest to prawie 30%), udział transportu jest znacznie wyższy od średniej (11,5% wobec 7,5%), typowe są udziały budownictwa i przetwórstwa przemysłowego. Niski jest udział pośrednictwa finansowego i obsługi nieruchomości - mimo że na terenach wiejskich są to dziedziny coraz lepiej rozwinięte.

O niskim stanie rozwoju przedsiębiorczości świadczą także wskaźniki cząstkowe - obliczone dla poszczególnych rodzajów działalności (sekcji). Np. najważniejsza z punktu widzenia obsługi ludności sekcja G (handel i naprawy) notuje wskaźnik na poziomie 14,7/1000 mk podczas gdy średnia w powiecie przekracza 21. Jest to wskaźnik niekorzystny - negatywnie wpływający na rozwój gminy i warunki życia ludności.

Struktury wielkościowe i własnościowe zarejestrowanych podmiotów są typowe - zdecydowanie dominują małe podmioty należące do osób fizycznych.

Gmina nie należy do obszarów szczególnie atrakcyjnych turystycznie - walory przyrodnicze i kulturowe są relatywnie niewielkiej wartości, a sąsiedztwo gminy wykazuje znacznie wyższą atrakcyjność, dobry stan zagospodarowania oraz cechuje się wykształconym produktem turystycznym. W związku z powyższym szanse powodzenia na terenie gminy mają praktycznie wyłącznie oferty powiązane z sąsiednimi obszarami (szlaki piesze i rowerowe łączące obszary bardziej atrakcyjne), a także agroturystyka, która może być w ograniczonym stopniu rozwijana w gminie. Nie zakłada się wzrostu znaczenia funkcji turystycznej. Walory przyrodnicze mogą być jednak podstawą do rozwoju oferty rekreacji dla mieszkańców (ścieżki rowerowe, piesze, kąpieliska).

ANALIZY EKONOMICZNE - PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWYCH TENDENCJI RUCHU BUDOWLANEGO

Analiza stanu rozwoju i charakterystyka struktur zasobów mieszkaniowych na terenie gminy (zawarta w rozdziale „Uwarunkowania wynikające z warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia”), wskazuje że pod względem przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania oraz w zakresie przeciętnej powierzchni przypadającej na 1 mieszkańca, gmina wykazuje sytuację nieznacznie korzystniejszą od średnich wartości wojewódzkich dla obszarów wiejskich. Pod względem liczby mieszkań przypadających przeciętnie na mieszkańców jest nieco niższa. Różnica w stosunku do mediany, wynosząca w przeliczeniu na 1000 mieszkańców około 9, pozwala szacować potencjalne deficyty w zakresie liczby mieszkań w gminie na około 40 – o tyle powinna wzrosnąć liczba mieszkań w gminie dla uzyskania wartości porównywalnej z typową. Dla osiągnięcia wartości porównywalnej z obszarami o wysokim – korzystnym stanie rozwoju, potrzebny byłby wzrost na poziomie 120-150 mieszkań.

ANALIZY EKONOMICZNE - PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z OBECNEJ STRUKTURY UŻYTKOWANIA GRUNTÓW

Analiza powierzchni zajmowanych przez tereny mieszkaniowe i tereny przemysłowe wskazuje, że gmina Dąbrowa wykazuje cechy bardzo typowe. W wielu gminach tej części województwa, na obszarach wiejskich, udział terenów mieszkaniowych wynosi 0,6-0,8%. W skali województwa – wskaźnik 1,0% jest przekraczany stosunkowo rzadko, a wartość powyżej 2% uchodzi już za bardzo wysoką.

Rozkład terenów przemysłowych jest zależny od bardzo wielu czynników - tym bardziej, że specyfika różnych rodzajów działalności powoduje bardzo zróżnicowane zapotrzebowanie na przestrzeń. W tym kontekście trudno mówić o wartościach typowych lub miarodajnych wartościach przeciętnych. Maksymalne wartości w miastach przekraczają 10%, a nawet sięgają 20%, ale w wielu miastach wskaźnik ten wynosi ledwie kilka procent powierzchni ogólnej – na obszarach wiejskich bardzo często w ogóle nie notuje się terenów przemysłowych lub zajmują one kilka

promili powierzchni. Wskaźnik notowany w gminie Dąbrowa (0,1% powierzchni ogólnej), jest więc typowy. Wskaźnik liczby ludności przypadającej na 1 ha terenów mieszkaniowych (96) jest wysoki i świadczy o efektywnie wykorzystywanej przestrzeni miejscowości. Wysokie wartości są typowe dla całej analizowanego części województwa.

Tabela. Udział terenów zurbanizowanych (mieszkaniowych i przemysłowych) w powierzchni bez lasów, zadrzewień i wód (% powierzchni ogólnej) – na obszarach wiejskich - w powiecie mogileńskim i gminach sąsiednich gminy Dąbrowa w roku 2014

jednostka	tereny mieszkaniowe	tereny przemysłowe
Dąbrowa	0,6	0,1
Jeziora Wielkie	0,5	0,0
Mogilno	0,6	0,2
Strzelno	0,4	0,1
Janikowo	0,8	0,0
Pakość	0,8	0,3
Barcin	0,8	2,2
Gąsawa	0,8	0,0
Żnin	0,5	0,1

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - Banku Danych Lokalnych

Tabela. Liczba ludności przypadająca na 1 ha terenów mieszkaniowych – na obszarach wiejskich - w powiecie mogileńskim i gminach sąsiednich gminy Dąbrowa w roku 2014

jednostka	wartość
Dąbrowa	96
Jeziora Wielkie	128
Mogilno	93
Strzelno	130
Janikowo	80
Pakość	73
Barcin	92
Gąsawa	70
Żnin	95

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - Banku Danych Lokalnych

Podstawowe wnioski: struktury użytkowania gruntów nie dają jednoznacznych przesłanek do prognozowania zapotrzebowania na tereny rozwojowe. Brak tu w pełni wiarygodnych danych porównawczych, ale jednocześnie w przypadku terenów rozwoju gospodarczego pozyskanie inwestora rozwijającego działalność o dużym zapotrzebowaniu terenu, może doprowadzić do znacznego zwiększenia powierzchni terenów wykorzystywanych na te cele. Niskie wskaźniki udziału powierzchni zurbanizowanych (mieszkaniowych) przy jednocześnie wysokich wskaźnikach gęstości zaludnienia wskazują na duże skupienie zabudowy mieszkaniowej. Charakter osadnictwa jest uwarunkowaniem historycznym - w praktyce nie podlegającym sterowaniu z poziomu samorządu lokalnego. Duże skupienie zabudowy nie świadczy jednak o dużej skali potrzeb rozwojowych, jest jedynie wyznacznikiem charakteru zagospodarowania przestrzeni w gminie.

ANALIZY ŚRODOWISKOWE - PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z OGRANICZEŃ PRZYRODNICZYCH ROZWOJU ZAGOSPODAROWANIA

Pomimo iż lokalnie czynniki środowiskowe mogą stanowić ograniczenia dla rozwoju zagospodarowania (są to najczęściej tereny obniżen lub tereny występowania dobrych gleb, lokalnie - tereny o niekorzystnej rzeźbie, a w

mieście - także tereny zagrożone powodzią), to w praktyce na terenie każdej z miejscowości istnieją możliwości rozwoju zagospodarowania na dużą skalę przestrzenną - znacznie przekraczającą realne zapotrzebowanie. Względy środowiskowe nie mogą być więc postrzegane jako czynnik ograniczający rozwój zagospodarowania w gminie.

Bardzo obszerne analizy uwarunkowań środowiskowych rozwoju zagospodarowania zawarto w części poświęconej „Uwarunkowaniom wynikającym ze stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego”.

PROGNOZY DEMOGRAFICZNE, W TYM UWZGLĘDNIAJĄCE, TAM GDZIE TO UZASADNIONE, MIGRACJE W RAMACH MIEJSKICH OBSZARÓW FUNKCJONALNYCH OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

Gmina Dąbrowa położona jest poza miejskim obszarem funkcjonalnym ośrodków stołecznych województwa kujawsko-pomorskiego.

Główny Urząd Statystyczny nie publikuje prognoz dla obszarów mniejszych, niż powiat. Nie jest więc możliwe wykorzystanie prognozy dedykowanej gminie Dąbrowa. Prognozę zmian liczby mieszkańców gminy wykonano bazując na prognozach GUS dla obszarów wiejskich powiatów: mogileńskiego, inowrocławskiego i żnińskiego (prognozie dla powiatu mogileńskiego nadano dwukrotnie większą rangę, niż pozostałym powiatom). Mieszkańcy gminy Dąbrowa wykazują podobne struktury oraz zbliżony profil społeczny, a więc powołanie się na analogie z kierunkami i natężeniem zmian liczby ludności, prognozowanymi dla obszarów sąsiednich, jest uprawnione.

Prognoza wskazuje więc na realne ryzyko istotnego zmniejszenia liczby mieszkańców - ale w perspektywie dłuższej, niż dekada. Większa skala zmian będzie miała miejsce po roku 2030 – do roku 2030 liczba ludności będzie zaledwie o około 100 osób mniejsza, niż obecnie.

Przyjmuje się, że ruchy migracyjne nie będą miały zbyt dużego wpływu na kształtowanie liczby ludności, ponieważ bezwzględne saldo będzie raczej małe - należy się spodziewać, że w okresie wieloletnim będzie ujemne. Zakłada się niewielki wzrost liczby urodzeń, a w dłuższej perspektywie - także zgonów. Za ubytek liczby mieszkańców odpowiadać będzie przede wszystkim niekorzystne niewielkie saldo migracji. Istotne zmiany zajdą w zakresie struktur wieku. Dla grupy poprodukcyjnej prognozuje się sukcesywny wzrost, po roku 2020 - w szybkim tempie. Należy dążyć do rozwoju usług skierowanych do starszych grup wiekowych oraz rozwoju działalności z zakresu opieki zdrowotnej i socjalnej ukierunkowanej do tej grupy. Niezbędna jest likwidacja barier architektonicznych oraz tworzenie łatwo dostępnej komunikacji publicznej.

Tabela. Uśredniona prognoza zmian liczby ludności dla powiatów mogileńskiego, inowrocławskiego i żnińskiego - zmiana wyrażona jako procent stanu liczby ludności z roku 2014 (z uwzględnieniem zwiększenia rangi dla powiatu mogileńskiego)

	Prognoza na rok 2020	Prognoza na rok 2030	Prognoza na rok 2040
liczba ludności w stosunku do stanu z roku 2014 (%)	99,5	98,0	94,4

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - Banku Danych Lokalnych

Tabela. Prognoza zmian liczby ludności dla gminy Dąbrowa na podstawie uśrednionej prognozy dla powiatów mogileńskiego, inowrocławskiego i żnińskiego - zmiana wyrażona jako procent stanu liczby ludności z roku 2014 (z uwzględnieniem zwiększenia rangi dla powiatu mogileńskiego)

	Prognoza na rok 2020	Prognoza na rok 2030	Prognoza na rok 2040
prognozowana liczba ludności (tys.)	4,68	4,60	4,43

Źródło: Obliczenia własne

W ujęciu poszczególnych miejscowości należy zwrócić uwagę, że w przypadku kilku miejscowości prognozuje się wzrost liczby mieszkańców. Są to miejscowości największe oraz szczególnie korzystnie położone w sąsiedztwie drogi nr 254. W szczególności prognozuje się wzrost liczby mieszkańców (o natężeniu kilku procent w okresie dwóch

dekad) w miejscowościach: Dąbrowa, Szczepanowo, Parlin, Mokre, Parlinek.

Tabela. Przykłady obszarów o notowanym wzroście liczby mieszkań, pomimo spadku liczby mieszkańców.

Gmina / jednostka		zmiana w okresie 1995-2014 (%)	
		liczby mieszkań	liczby mieszkańców
Nieszawa	gmina miejska	21,4	-7,1
Bydgoszcz	gmina miejska	18,7	-7,4
Inowrocław	gmina miejska	17,0	-5,9
Chełmno	gmina miejska	16,0	-7,3
Grudziądz	gmina miejska	15,3	-5,7
Włocławek	gmina miejska	14,8	-7,5
Nakło nad Notecią	miasto	12,5	-5,2
Kruszwica - miasto	miasto	11,1	-7,8
Rogowo	gmina wiejska	9,5	-5,9
Bądkowo	gmina wiejska	9,2	-11,9
Jeziora Wielkie	gmina wiejska	6,8	-6,3
Kowal	gmina wiejska	6,7	-15,2
Boniewo	gmina wiejska	6,6	-9,7
Brzuze	gmina wiejska	6,6	-5,4
Kcynia	obszar wiejski	5,7	-7,2
Janikowo	obszar wiejski	5,2	-5,8
Barcin	miasto	5,0	-11,1

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - Banku Danych Lokalnych

Podkreślić należy, że tereny rozwojowe na cele mieszkalnictwa są niezbędne także wówczas gdy nie prognozuje się wzrostu liczby mieszkańców, a nawet jeśli prognozuje się spadek. Polska wykazuje wciąż znaczącą przewagę liczby gospodarstw domowych nad liczbę mieszkań, co skutkuje dążeniem do usamodzielniania części gospodarstw. Konsekwencją tego jest wzrost liczby mieszkań przy zmniejszaniu przeciętnej liczby osób w mieszkaniach i przy wzroście przeciętnej powierzchni przypadającej na jednego mieszkańca (poprawiają się więc warunki zamieszkania). Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego znaleźć można bardzo liczne przykłady gmin, w których pomimo spadku liczby mieszkańców (nawet znaczącego) zanotowano wyraźny wzrost liczby mieszkań. Przykłady przedstawiono w tabeli. Warto zauważyć, że posłużono się stosunkowo długim okresem 20 lat, co eliminuje możliwość zaistnienia przypadkowych wahań koniunkturalnych.

Uwzględniając powyższe przykłady można zakładać, że w perspektywie najbliższych 20 lat, także na terenie gminy Dąbrowa liczba mieszkań powinna wzrosnąć o co najmniej 3-5%. Przy obecnej liczbie mieszkań oznaczałoby to wzrost rzędu 40-65 mieszkań.

PROGNOZA ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY ORAZ PRZESŁANKI ZAPOTRZEBOWANIA NA TERENY ROZWOJOWE WYNIKAJĄCE Z PROGNOZ ROZWOJU GOSPODARCZEGO

Analiza stanu rozwoju przedsiębiorczości pozarolniczej (przeprowadzona w rozdziale dotyczącym analiz ekonomicznych) prowadzi do wniosku, że ogólny stan przedsiębiorczości w gminie jest wyraźnie niższy, niż przeciętnie na obszarach wiejskich województwa. Różnica wynosi około 10 podmiotów na 1000 mieszkańców, co oznacza teoretyczny deficyt na poziomie około 50 podmiotów.

Nie tylko w sekcji G, ale szczególnie w przypadku sekcji G, obejmującej jeden z najważniejszych aspektów rozwoju gospodarczego i kształtowania jakości życia mieszkańców (jest to handel i naprawy), wskaźnik w gminie jest znacznie niższy od średniej. W tej dziedzinie notuje się więc duży deficyt - sięgający co najmniej kilkadziesiąt podmiotów, które

powinny działać aby osiągnąć satysfakcjonujący poziom obsługi.

Stan rozwoju przedsiębiorczości - w niektórych ważnych aspektach wyraźnie słabiej rozwiniętej niż przeciętnie w województwie - wskazuje się na potrzebę wyznaczania terenów rozwojowych, w tym przestrzeni na rozwój usług komercyjnych. Tereny te są niezbędne nie tylko dla zapewnienia dalszego harmonijnego rozwoju gospodarczego gminy, ale już dla nadrobienia zaległości rozwojowych w stosunku do innych gmin (w celu „wyrównania” wskaźników, czyli osiągnięcia wskaźników przeciętnych). Tego rodzaju działalności powinny mieć charakter stosunkowo powszechny, to znaczy nie powinny być koncentrowane, ale należy zapewniać możliwość rozwoju w formie rozproszonej - w możliwie dużej liczbie miejscowości, w tym we wszystkich miejscowościach o dużej i średniej liczbie mieszkańców.

Analizując dotychczasowy stan rozwoju gminy oraz procesy rozwojowe zachodzące w sąsiednich gminach, a także w wykazujących podobne uwarunkowania i charakter rozwoju, gminach położonych w innych częściach województwa kujawsko-pomorskiego, jak również uwzględniając szczegółowe uwarunkowania przyrodnicze, ludnościowe, infrastrukturalne i komunikacyjne, można prognozować kierunki rozwoju gospodarczego gminy. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę na następujące czynniki, mające decydujące znaczenie dla Prognozy:

- położenie w sąsiedztwie miasta powiatowego
- położenie w pobliżu bardzo dużego zakładu przemysłu materiałów budowlanych w gminie Barcin (dające szanse rozwoju kooperacji)
- położenie w przebiegu dróg wojewódzkich
- wysokie wskaźniki bezrobocia, a więc duże zapotrzebowanie na pracę i łatwość pozyskania siły roboczej
- stosunkowo wysoki potencjał rolnictwa - umożliwiający rozwój przetwórstwa na bazie lokalnych produktów rolnych
- łatwość zaopatrzenia w energię elektryczną (możliwość rozwoju działalności energochłonnych)
- łatwa dostępność terenów wykazujących brak jakichkolwiek istotnych przeszkód fizyczno-geograficznych

Predyspozycja dla rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy są więc korzystne. Potencjalna przydatność terenów w zakresie funkcji gospodarczych jest relatywnie duża. W zakresie tego typu działalności brak jest możliwości określenia wielkości docelowej lub optymalnej terenów inwestycyjnych. W praktyce lokowanie dużych inwestycji jest procesem bardzo złożonym i bardzo często jest poprzedzone przygotowaniem oferty, której dostępność jest czynnikiem decydującym o atrakcyjności danej lokalizacji. Gminy, w których istnieją realne przesłanki pozyskania inwestora powinny więc wyprzedzająco przygotowywać (pod względem planistycznym i infrastrukturalnym) tereny inwestycyjne o dużej skali. Każdorazowo ponosi się tu pewne ryzyko, iż inwestor nie zostanie pozyskany, a dokonany proces planistyczny będzie nieefektywny - jednak jeśli tego typu działania nie zostaną podjęte, szansa rozwoju działalności o dużej skali przestrzennej, gwarantującej utworzenie dużej liczby miejsc pracy, zdecydowanie maleje.

Prognozując rozwój gospodarczy gminy należy zakładać pozyskiwanie inwestorów rozwijających działalności nie wymagające wysoko wykwalifikowanej siły roboczej. Niezbędne jest wyznaczanie terenów rozwojowych o dużej skali. Analogia z innymi gminami z terenu województwa, które wyznaczyły w drodze mpzp tereny o przeznaczeniu P/U wskazuje, że powinny być to tereny o powierzchni minimum 100 ha, a optymalnie ponad 200 ha. Należy wykorzystać atut przebiegu drogi wojewódzkiej nr 254.

Gmina ze względu na stosunkowo mały stopień rozproszenia zabudowy poza miejscowościami, wykazuje potencjalne predyspozycje dla rozwoju energetyki wiatrowej – ponieważ możliwe jest lokowanie turbin w oddaleniu od zabudowy mieszkaniowej.

MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ GMINĘ WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNEJ I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, A TAKŻE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH GMINY

Istotnym uwarunkowaniem rozwoju zagospodarowania, jest istniejąca lub potencjalna możliwość jego obsługi poprzez infrastrukturę. Kluczowe znaczenie ma więc zdolność samorządu do realizacji zadań własnych wobec terenów nowej zabudowy, w tym zwłaszcza finansowania rozwoju i utrzymania infrastruktury społecznej i technicznej oraz budowy dróg. W przypadku terenów rozwoju gospodarczego kluczowe znaczenie ma infrastruktura techniczna i dostępności drogowa (przy czym do zadań własnych samorządu lokalnego zalicza się dostawę wody, odprowadzenie i oczyszczenie ścieków oraz zagospodarowanie odpadów) a dla terenów zabudowy mieszkaniowej, oprócz infrastruktury technicznej i dróg, także infrastruktura społeczna (z której znaczna część należy do zadań własnych samorządów - są to zwłaszcza placówki oświaty, instytucje kultury oraz instytucje opieki społecznej).

Zagadnienia obsługi w zakresie infrastruktury społecznej przedstawiono w rozdziale pt. „Uwarunkowania wynikające z warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia”. Na uwagę zasługuje fakt, że prognozowana niewielka skala zmian liczby ludności (prognozowane zmiany rzędu kilku procent w kilku miejscowościach) nie będzie wymuszać żadnych inwestycji w zakresie infrastruktury społecznej. Baza usług publicznych wykazuje wystarczający potencjał dla obsługi zwiększonej liczby mieszkańców.

Dotychczasowe tempo rozwoju infrastruktury zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków wskazuje, że możliwy jest rozwój nawet ponad 1 km sieci rocznie. Przy prognozowanym tempie rozwoju nowej zabudowy mieszkaniowej oznacza to pełną zdolność budżetu gminy do podłączania nowo realizowanej zabudowy. Już obecnie gminna sieć obsługuje ludność największych miejscowości (Dąbrowa, Parlin, Parlinek, Mokre, Słaboszewko, Szczepanowo) co daje możliwość swobodnego lokowania w ich obrębie nowej zabudowy, której podłączenie do sieci nie będzie wymagało istotnych kosztów. Znacznie trudniej przewidywalna jest potrzeba ewentualnego rozwoju infrastruktury na potrzeby rozwoju terenów gospodarczych - gdyż będzie to zależne od skali i lokalizacji ewentualnej inwestycji. Bardzo pozytywny jest fakt, że najlepiej predestynowane do rozwoju gospodarczego obszary gminy – leżące w korytarzu drogi nr 254 są dostępne w sieci kanalizacyjnej – rozwój przedsiębiorczości w tym rejonie nie będzie wymagał znaczącej rozbudowy sieci. Sieć zaopatrzenia w wodę jest dobrze rozbudowana i rozgałęziona - która może stanowić podstawę do łatwiej rozbudowy, w przypadku zwiększania liczby zabudowań. Należy podkreślić, że docelowo zagadnienia gospodarki ściekowej będą realizowane przez aglomerację kanalizacyjną – gmina już obecnie w praktyce wypełnia jej założenia. Poza granicami aglomeracji gmina nie będzie zobowiązana do rozwoju sieci - a więc koszty realizacji infrastruktury przydomowej nie będą obciążały budżetu gminy. Oczyszczalnia w Sadłogoszczy (gm. Barcin), która obsługuje gminę Dąbrowa, posiada rezerwy i może obsłużyć ewentualny przyrost podłączanej zabudowy.

Pod względem dochodów własnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca, gmina Dąbrowa lokuje się około 50. pozycji wśród gmin województwa i w ostatnich latach poprawia swoją pozycję. Dochody własne lokują gminę na lepszych pozycjach, niż dochody ogółem. Szczególnie korzystnie wygląda sytuacja w zakresie podatku rolnego – jego bezwzględne wartości lokują gminę około 60 pozycji w województwie. Analiza struktury budżetu wskazuje, że możliwości budżetu gminy nie będą ograniczały możliwości rozwoju przestrzennego zagospodarowania.

BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ OCENA CHŁONNOŚCI ISTNIEJĄCEGO ZAGOSPODAROWANIA

A. W zakresie zabudowy mieszkaniowej

- a) gmina nie posiada rezerw terenowych na cele rozwoju zabudowy mieszkaniowej w ramach obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
- b) szacuje się następującą liczbę zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, która może być zrealizowana w ramach obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej:

- Dąbrowa – około 40
- Szczepanowo – około 50
- Parlin – około 30
- Słaboszewko i Mokre (ze względu na ciągłość zagospodarowania jaką tworzą te miejscowości są one rozpatrywane łącznie) – około 35
- Parlinek – około 15
- Krzekotowo – około 15
- Sędowo – około 10 oraz dodatkowo około 5 w osadzie Bronowiczki
- Mierucin – około 15
- Słaboszewo – około 20
- Sucharzewo – około 5-10
- Białe Błota – około 10
- Szczepankowo – około 10

B. W zakresie zabudowy usługowej

a) gmina nie posiada rezerw terenowych na cele rozwoju usług w ramach obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,

b) szacuje się następującą liczbę zabudowy usługowej, która może być zrealizowana w ramach obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej:

- w zakresie podstawowych działalności handlowych i innych usług nieuciążliwych są to wartości nie większe, niż wskazane potencjalne możliwości rozwoju zabudowy mieszkaniowej - gdyż działalności te mogą być realizowane w ramach zabudowy jednorodzinnej z towarzyszącymi nieuciążliwymi usługami

C. W zakresie zabudowy służącej celom gospodarczym

a) gmina nie posiada rezerw terenowych na cele rozwoju gospodarczego w ramach obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

b) szacuje się następującą skalę możliwej zabudowy służącej celom rozwoju gospodarczego, która może być zrealizowana w ramach obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej:

- brak rezerw terenowych na cele rozwoju gospodarczego

Podkreślić należy, że dokonane powyżej szacunki wynikają wyłącznie z analiz stanu zagospodarowania przestrzennego i nie uwzględniają kwestii własnościowych, skłonności do zbycia posiadanych terenów na cele rozwoju nowej zabudowy oraz szczegółowej atrakcyjności lokalizacyjnej poszczególnych terenów, która jest zróżnicowana i bez wątpienia część zostałaaby uznana za mało atrakcyjną dla zabudowy. Podane wartości należy więc traktować jako potencjalnie maksymalne, a skala realnie dostępnych lub atrakcyjnych przestrzeni rozwojowych będzie bez wątpienia o kilkanaście do kilkudziesięciu procent niższa.

OKREŚLENIE ZAPOTRZEBOWANIA NA NOWĄ ZABUDOWĘ

Uwzględniając analizy ekonomiczne, środowiskowe, społeczne oraz prognozę demograficzną i ocenę możliwości finansowych realizacji zadań własnych, dokonano szacunku minimalnego i maksymalnego niezbędnego zapotrzebowania na nową zabudowę. Zapotrzebowanie minimalne wynika przede wszystkim z koniecznych działań kompensacyjnych (wyrównanie stanu w stosunku do średnich wskaźników) oraz z niezbędnych wzrostów liczby mieszkań nawet przy planowanym spadku ogólnej liczby mieszkańców. Zapotrzebowanie maksymalne wynika przede wszystkim z prognozy rozwoju ludności. Szacuje się następujące zapotrzebowanie na nową zabudowę:

A. W zakresie zabudowy mieszkaniowej

Miejscowość	Minimalne niezbędne zapotrzebowanie		Maksymalne niezbędne zapotrzebowanie	
	wyrażone w możliwości realizacji nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	wyrażone w powierzchni użytkowej (m kw)	wyrażone w możliwości realizacji nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	wyrażone w powierzchni użytkowej (m kw)
Dąbrowa	10	1500	15	2250
Szczepanowo	6	900	11	1650
Parlin	4	600	9	1350
Mokre	3	450	7	1050
Parlinek	3	450	7	1050
Słaboszewko	2	300	2	300
Krzekotowo	2	300	2	300
Sędowo	2	300	2	300
Mierucin	2	300	2	300
Słaboszewo	2	300	2	300
Sucharzewo	1	150	1	150
Białe Błota	1	150	1	150
Szczepankowo	1	150	1	150
Mierucinek	0	0	0	0

B. W zakresie zabudowy usługowej

- zapotrzebowanie na podmioty świadczące działalność w zakresie handlu i usług szacuje się na 50-70, przy czym w Dąbrowie – na co najmniej 15, w Szczepanowie – na co najmniej 10, w Parlinie, Mokrem i Parlinku – na co najmniej 5 w każdej z tych miejscowości
- W przypadku wyznaczania terenów skoncentrowanej lokalizacji działalności handlowych i usługowych (w postaci pawilonów, hal, itp.) skala niezbędnego zapotrzebowania terenu jest odpowiednio mniejsza.

C. W zakresie zabudowy służącej celom gospodarczym

- na terenie gminy należy wyznaczyć tereny o powierzchni minimum 100 ha, optymalne jest wyznaczenie ok. 200 ha, z czego większość powinna być dobrze dostępna z drogi nr 254

BILANS TERENÓW

Zestawienie chłonności istniejącego zagospodarowania z szacunkiem zapotrzebowania na nową zabudowę, prowadzi do następujących wniosków:

A. W zakresie zabudowy mieszkaniowej

Przeprowadzona analiza wskazuje, że nie istnieje potrzeba wyznaczania nowych terenów rozwojowych, poza wskazanymi na ~~Załączniku nr 4~~ Załączniku nr 6 obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

B. W zakresie zabudowy usługowej

Przeprowadzona analiza wskazuje, że nie istnieje potrzeba wyznaczania nowych terenów rozwojowych, poza wskazanymi na ~~Załączniku nr 4~~ Załączniku nr 6 obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

Sugeruje się, by co najmniej połowę wskazanego zapotrzebowania na działalności z zakresu handlu i usług wyznaczać w ramach zabudowy MN/U

C. W zakresie zabudowy służącej celom gospodarczym

Na terenie gminy niezbędne jest wyznaczenia minimum 100 ha, a optymalnie ok. 200 ha przestrzeni inwestycyjnej służącej celom gospodarczym, z czego większość powinna być dobrze dostępna z drogi nr 254.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW

Struktura gruntów wg głównych własności, przedstawia się następująco:

Grunty osób fizycznych, w tym:	7173
Grunty osób fizycznych wchodzące w skład gospodarstw rolnych	7008
Grunty osób fizycznych nie wchodzące w skład gospodarstw rolnych	165
Grunty Skarbu Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste, w tym, między innymi:	3335
Grunty wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	843
Grunty w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe	2390
Grunty Skarbu Państwa w wieczystym użytkowaniu osób fizycznych	0
Gr. wchodzące w skład gminnego zasobu nieruchomości z wyłączeniem gruntów przekazanych w trwały zarząd	320
Grunty spółdzielni	26
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	101
Grunty powiatów z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	1

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH

OCHRONA PRZYRODY

Gmina należy do obszarów o niedużej powierzchni i mało zróżnicowanej randze obszarów cennych przyrodniczo - objęte ochroną jest tylko około 1030 ha z łącznej powierzchni ponad 11 tys. ha (a więc nieco ponad 9% powierzchni gminy. Obszary sąsiednie - zwłaszcza gminy Gąsawa i Żnin, wykazują znacznie większy udział obszarów chronionych.

Na terenie gminy ochronie podlegają:

- tereny leżące w granicach rezerwatu przyrody Mierucinek
- tereny leżące w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Żnińskich,
- parki podworskie (ochrona konserwatorska),
- pomniki przyrody.

Gmina jest jednym z nielicznych obszarów, w których nie wyznaczono użytków ekologicznych.

a) rezerwat przyrody

Rezerwat „Mierucinek” (obręb Mierucin) - rezerwat częściowy o powierzchni ogólnej 29.83 ha , utworzony na podstawie Zarządzenia MOŚZNiL z dnia 11.12.1995 r. (MP Nr 5, poz. 47) w celu zachowania ze względów

naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych fragmentu dobrze wykształconego lasu dębowego na siedlisku zbiorowisk grądowych.

Zgodnie z aktem powołującym rezerwat:

§ 2. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych fragmentu dobrze wykształconego lasu dębowego na siedlisku zbiorowisk grądowych.

§ 3. W skład rezerwatu przyrody wchodzi obszar położony w granicach administracyjnych gminy Dąbrowa, oznaczony w ewidencji gruntów obrębem Mierucin jako działki nr 165LP, 166LP.

§ 4. 1. Na obszarze rezerwatu przyrody zabrania się:

- 1) pozyskiwania, niszczenia lub uszkodzenia drzew i innych roślin, z wyjątkiem przypadków uzasadnionych potrzebami gospodarstwa rezerwatowego, ujętych w planie ochrony,
- 2) zbioru wszystkich dziko rosnących roślin, a w szczególności owoców, nasion i grzybów, z wyjątkiem zbioru nasion na potrzeby hodowli lasu,
- 3) polowania, chwytania, płoszenia i zabijania dziko żyjących zwierząt, niszczenia nor i legowisk zwierzęcych, gniazd ptasich i wybierania jaj,
- 4) wydobywania skał i minerałów,
- 5) niszczenia gleby lub zmiany sposobu jej użytkowania, w szczególności przez pozyskiwanie ściółki leśnej,
- 6) zakłócania ciszy,
- 7) palenia ognisk,
- 8) zmiany stosunków wodnych,
- 9) umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków nie związanych z ochroną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa,
- 10) wstępu na teren rezerwatu poza miejscami wyznaczonymi przez Wojewodę, z wyjątkiem służb leśnych oraz służb ochrony przyrody,
- 11) ruchu pojazdów, z wyjątkiem pojazdów służb leśnych oraz służb ochrony przyrody.

2. Zakazy, o których mowa w ust. 1, nie dotyczą:

- 1) prowadzenia badań naukowych za zgodą Wojewody,
- 2) prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem publicznym i ochroną przeciwpożarową,
- 3) wykonywania zadań z zakresu obronności państwa,
- 4) wykonywania zabiegów ochronnych, hodowlanych i pielęgnacyjnych za zgodą Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, udzielaną w przypadku potrzeby likwidacji nagłych zagrożeń ochraniaanej przyrody, nie ujętych w planie ochrony.

b) obszar chronionego krajobrazu

Niewielki fragment północno-zachodniej części gminy, a dokładnie lasy leżące na zachód od Szczepanowa i Szczepankowa, obejmuje Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Żnińskich. Obszar ten położony jest w zdecydowanej większości na terenie sąsiednich gmin Gąsawa i Żnin, gdzie obejmuje rozległe tereny jezior i lasów, a część leżąca na terenie gminy Dąbrowa, to zaledwie 1,0 tys. ha spośród łącznej powierzchni przekraczającej 9 tys. ha. Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Żnińskich został on utworzony na początku lat 90-tych w strukturach województwa bydgoskiego. Po utworzeniu województwa kujawsko-pomorskiego, funkcjonowanie obszaru było regulowane kilkoma rozporządzeniami wojewody kujawsko-pomorskiego, z których najnowsze (zawierające ustalenia dotyczące sposób zagospodarowania i warunków ochrony) pochodzą z 2005 i 2007 roku. Głównymi celami utworzenia tej jednostki, są (wg rozporządzenia nr 3/2005 wojewody kujawsko-pomorskiego z dnia 7 marca 2005 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie kujawsko-pomorskim): „zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk, ochrona zbiorników wód powierzchniowych (naturalnych i sztucznych, płynących i stojących) wraz z pasem roślinności okalającej, prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej, zwiększanie istniejącego stopnia pokrycia terenów drzewostanami, w szczególności na terenach porolnych tam, gdzie z przyrodniczego i ekonomicznego punktu widzenia jest to możliwe; sprzyjanie tworzeniu zwartych kompleksów leśnych o racjonalnej granicy polno-leśnej; tworzenie i utrzymywanie leśnych korytarzy ekologicznych ze szczególnym uwzględnieniem możliwości migracji dużych ssaków.” Najważniejsze walory tej formy chronionej leżą poza granicami gminy Dąbrowa.

Aktualnie stan prawny ochk jezior żnińskich reguluje Uchwała nr X/248/15 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 sierpnia 2015 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Żnińskich. Podtrzymuje ona cel ochrony określony w rozporządzeniu Wojewody z roku 2005, przytoczony powyżej.

W Obszarze Chronionego Krajobrazu Jezior Żnińskich obowiązują następujące zakazy:

- zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarłisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalnej gospodarki wodnej lub rybackiej;
- likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Część gminy leżąca w granicach OChK jest niezamieszкана i w całości zalesiona. W praktyce więc ustalenia dotyczące warunków ochrony, tylko w minimalnym stopniu dotyczą gminy i nie mają wpływu na warunki zagospodarowania i rozwoju.

c) pomniki przyrody

- Klon jawor o obwodzie w pierśnicy 380 cm rosnący w parku wiejskim na działce ewidencyjnej nr 87 obrębu Dąbrowa w miejscowości Dąbrowa, stanowiący własność gminną pod zarządem Urzędu Gminy w Dąbrowie.
- Źródło "Świętego Huberta" znajdujące się 5 metrów od brzegu Jeziora Ostrowieckiego w oddziale 20a leśnictwa Niedźwiedzi Kierz obrębu Szczepanowo nadleśnictwa Gołębki, stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gołębki.
- Trzydzieści dwa modrzewie europejskie o obwodach w pierśnicy od 232 do 150 cm rosnące w oddziale 63a leśnictwa Niedźwiedzi Kierz obrębu Szczepanowo nadleśnictwa Gołębki na działkach ewidencyjnych nr 63/1 i 63/2 obrębu Szczepanowo w miejscowości Szczepanowo, stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gołębki.
- Głaz narzutowy o nazwie "Kamienny Dom" o obwodzie 1325 cm znajdujący się przy drodze oddziału 71c leśnictwa Niedźwiedzi Kierz obrębu Szczepanowo nadleśnictwa Gołębki na działce ewidencyjnej nr 71 obrębu Szczepanowo w miejscowości Szczepanowo, stanowiący własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gołębki.

d) parki

Największy park podworski znajduje się w Dąbrowie (w tym parku znajduje się będący pomnikiem przyrody jawor). Pozostałości parków lub mniejsze parki są w Parlinie, Słaboszewku, Sucharzewie.

e) gmina Dąbrowa w sieci Natura 2000

Natura 2000 to program utworzenia w krajach Unii Europejskiej wspólnego systemu (sieci) obszarów objętych ochroną przyrody. Podstawą dla tego programu jest Dyrektywa Ptasia, Dyrektywa Siedliskowa (Habitatowa) oraz szereg innych rozporządzeń i dokumentów wykonawczych. Celem programu jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które uważa się za cenne i zagrożone w skali całej Europy i wymienia w załącznikach Dyrektyw. W ramach programu wyznaczone zostają. Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków oraz Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk, na których obowiązują specjalne regulacje prawne. Każde państwo członkowskie musi opracować i przedstawić Komisji Europejskiej listę obszarów najcenniejszych pod względem przyrodniczym, zawierających gatunki

i siedliska przyrodnicze umieszczone w Dyrektywach Ptasiej i Siedliskowej. Po przedłożeniu listy, następuje proces ewaluacji i selekcji obszarów na poziomie europejskim i obszar zostaje oficjalnie zatwierdzony jako składnik sieci.

Obszar Natura 2000 został w Polsce wprowadzony w Ustawie o ochronie przyrody z 2004 roku:

„Art. 25. 1. Sieć obszarów Natura 2000 obejmuje: 1) obszary specjalnej ochrony ptaków, 2) specjalne obszary ochrony siedlisk.

2. Obszar Natura 2000 może obejmować część lub całość obszarów i obiektów objętych formami ochrony przyrody (wymienionych w ustawie).”

Gmina Dąbrowa znalazła się poza siecią Natura 2000. W bezpośrednim sąsiedztwie - na zachód od gminy, rozpościera się obszar postulowany do objęcia ochroną w ramach dyrektywy siedliskowej, określany jako Ostoja Barcińsko-Gąsawska. Obszar ten obejmuje Jezioro Ostrowieckie, do którego przylega granica gminy Dąbrowa na zachód od miejscowości Szczepanowo. Wg SDF obszar jest elementem jednego z największych na Pałukach kompleksu leśnego otaczającego rynną z jeziorami połączonymi rzekami - Gąsawką i Notecią. Obejmuje górny bieg rzeki Gąsawki wraz z jej odcinkiem źródłowym oraz ciąg głęboko wciętych dolin łączących się z doliną Noteci. Stanowi rynną, której rozszerzenia wypełnia ją liczne jeziora. Strome zbocza tych dolin zajmują lasy grądowe, a na niewielkich powierzchniach również świetliste dąbrowy. Wzdłuż brzegów Gąsawki obecne są niewielkie płaty zarastających torfowisk przejściowych; w śródlęśnych obniżeniach małe płaty torfowisk wysokich. W zbiornikach wodnych kształtują się zbiorowiska wodne ze związku Nymphaeion. W północnej części, na łąkach na zachód od Barcina odnotowano występowanie *Ostericum palustre*. Miejscami odsłonięte zbocza zajmują murawy kserotermiczne.

Obszar ważny dla różnych siedlisk przyrodniczych, których stwierdzono tu 11 typów, zajmujących powyżej 30% terenu. Do najważniejszych walorów należą:

- stanowiska *Ostericum palustre* na łąkach w rejonie jeziora Wolickiego;
- kserotermiczne skarpy nad jez. Kierzkowskim Małym z *Anthericum ramosum*, *Campanula bononiensis*, *Helianthemum ovatum*, *Peucedanum cervaria*, *Scorzonera purpurea*, *Thalictrum minus*
- wilgotne łąki nad jeziorem Wolickim oraz w dolinie Noteci poniżej jez. Wolickiego z *Dianthus superbus*, *Inula salicina*, *Ostericum palustre*, *Pimpinella major*, *Sanguisorba officinalis*;
- lasy liściaste w okolicy leśniczówki Chomiąża Księża (z *Corydalis cava*, *Corydalis fabacea*, *gagea lutea*, *Phyteuma spicatum*, *Viola mirabilis*);
- lasy liściaste na wsch. od jez. Ostrowieckiego i w otoczeniu jez. Gwiazda (*Hepatica nobilis*, *Hypericum montanum*, *Lilium martagon*, *Phyteuma spicatum*);
- wilgotne łąki na pd. brzegach jez. Weneckiego (*Dianthus superbus*, *Gentianella uliginosa*, *Selinum carvifolium*);
- źródła Gąsawki (rezerwat; *Allium ursinum*, *Daphne mezereum*).

Część gminy Dąbrowa sąsiadująca z jeziorem porośnięta jest lasem i należy zakładać, że gmina nie będzie oddziaływać negatywnie na obszar postulowany do włączenia do sieci Natura 2000.

OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków:

- Miejscowość Parlin: Zespół kościoła parafialnego p.w. św. Wawrzyńca:

Kościół i Dzwonnica - data decyzji 9.9.1991, nr rejestru A/794

Plebania na części działki nr 42/1 - data decyzji 30.4.2004, nr rejestru A/179

- Miejscowość Słaboszewko: Zespół dworsko-parkowy:

Dwór, Park, Brama wjazdowa po pñ. stronie parku wraz z działką 78/4 - data decyzji 15.7.2014, nr rejestru A/1662

Potencjał kulturowy gminy został scharakteryzowany w rozdziale „Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej”

INNE OBIEKTY I TERENY CHRONIONE

Poza wymienionymi w poprzednich rozdziałach, do obiektów i obszarów chronionych zalicza także te się chronione na podstawie następujących przepisów:

- ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- ustawy Prawo wodne,
- ustawy Prawo geologiczne i górnicze.

W rozdziałach temu poświęconych oraz na ~~Załączniku nr 4~~ Załączniku nr 6- dokonano szczegółowej charakterystyki obszarów i obiektów chronionych.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

Na terenie gminy nie wskazywano dotąd zagrożeń ruchami osuwiskowymi. Teoretycznie podwyższone ryzyko zaistnienia takich procesów ma miejsce w rejonie jeziora Ostrowieckiego gdzie występuje stroma i wysoka skarpa (zbocze rynny). Urozmaicona rzeźba terenu, w połączeniu z niekorzystnym układem warstw powierzchniowych może powodować osuwiska, szczególnie w przypadku silnych opadów. Powyższe przypuszczenia nie są jednak potwierdzone żadnymi badaniami. Wskazuje się konieczność wykonania diagnozy przestrzeni gminy w kontekście możliwości powstania osuwisk.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH ŹŁÓŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH

Na terenie gminy brak udokumentowanych złóż kopalin.

Znaczna część gminy leży w zasięgu dwóch Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP):

- nr 142, określanego jako zbiornik morenowy Inowrocław – Dąbrowa. Jest to zbiornik w utworach czwartorzędowych. Powierzchnia zbiornika wynosi ok. 252 km kw. Średnia głębokość ujęcia wynosi 35 m.
- nr 143, określanego jako subzbiornik Inowrocław – Gniezno i cechującego się bardzo dużą powierzchnią (prawie 5 tys. km kw). Jest to zbiornik w utworach trzeciorzędowych. Średnia głębokość ujęcia wynosi 120 m.

Powierzchnie zajmowane przez obydwa zbiorniki w dużej części pokrywają się.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Na terenie gminy wyznaczono teren górniczy będący częścią znacznie większego terenu górniczego rozpościerającego się na terenie gminy Barcin. Zasięg przedstawiono na ~~Załączniku nr 4~~ Załączniku nr 6. Jest to teren górniczy Bielawy II - ma zasięg 17 850 627 m², ale tylko 3,03% jego powierzchni znajduje się w graniach gminy Dąbrowa. Na teren gminy wkracza także obszar górniczy Bielawy II – ale przy łącznej powierzchni 10 759 245 m², w graniach gminy znajduje się tylko 0,75% jego powierzchni.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA

Na terenie gminy nie występują kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO – ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI

UWARUNKOWANIA ROZWOJU KOMUNIKACJI

Transport drogowy

Gmina cechuje się bardzo dobrą dostępnością w komunikacji drogowej, mimo położenia poza siecią dróg krajowych. W osi północ-południe, przez teren gminy biegnie droga Wojewódzka nr 254, łącząca Bydgoszcz z Mogilnem, biegnąca przez siedzibę gminy i kilka innych dużych miejscowości – Szczepanowo, Szczepankowo, Słaboszewko, Mokre, Sucharzewo – łącznie przy drodze tej zamieszkuje aż 2,5 tys. osób, czyli 53% ogółu ludności, co jest bardzo ważne ze względu na stosunkową łatwość ich obsługi przez komunikację publiczną.

Droga nr 254 stanowi główną trasę w relacji Mogilno-Bydgoszcz, a więc łączy ośrodek powiatowy z ośrodkiem wojewódzkim. Odległość z siedziby gminy do Mogilna wynosi ok. 10 km (z południowej części gminy – zaledwie 5 km), a odległość do Bydgoszczy wynosi ok. 50 km. Droga nr 254 zapewnia także łączność z siecią dróg krajowych (25 i 15). Dostęp do drogi krajowej możliwy jest także w sąsiednich gminach Żnin, Rogowo i Gąsawa (droga nr 5 – realizowana droga ekspresowa).

Długość drogi nr 254 na terenie gminy wynosi ok. 22,3 km. Droga cechuje się niezbyt dużym natężeniem ruchu (w roku 2005- ok. 1500 pojazdów na dobę, w czym niespełna 10% stanowi ruch samochodów ciężarowych), ale pomimo to stanowi pewne zagrożenie dla bezpieczeństwa w miejscowościach przez które biegnie. Jedynie Słaboszewko i Mokre posiadają obejście, w przypadku wsi Szczepankowo wskazuje się na potrzebę i możliwość wykonania takiego obejścia, natomiast w przypadku wsi Dąbrowa i Szczepanowo możliwość wykonanie obejść ze względów technicznych i fizjograficznych, a także uwzględniając morfologię tych miejscowości, jest bardzo ograniczona.

Bardzo duże znaczenie dla funkcjonowania gminy ma sieć dróg powiatowych. Jest ona gęsta i obejmuje zdecydowaną większość miejscowości zapewniając połączenie zarówno z siedzibą gminy, jak i z drogą wojewódzką, ale także z sąsiednimi miastami i drogami tam biegnącymi., - w części wsi drogi powiatowe zbiegają się z 4 a nawet 5 kierunków. Gmina Dąbrowa należy do gmin o najgęściej rozwiniętej sieci dróg powiatowych. Drogi tej kategorii zapewniają obsługę w najczęstszych, codziennych relacjach między miejscem zamieszkania a miejscem pracy lub nauki. Łącznie drogi powiatowe liczą 55,39 km długości.

Drogi powiatowe na terenie gminy:

Nr 2337C Żnin – Jadowniki – Szczepanowo (od 11 + 885 do 12 + 855) - długość: 0,970 km

Nr 2339C Żnin – Ostrówce – Szczepanowo (od 11 + 438 do 14 + 588) - długość: 3,150 km

Nr 2342C Wenecja – Dąbrowa (od 13 + 595 do 15 + 466) - długość: 1,871 km

Nr 2347C Gąsawa – Słaboszewo – Pakość (od 13 + 890 do 19 + 664) - długość: 6,774 km

Nr 2350C Rudunek – Niestronno – Dąbrowa (od 14 + 205 do 21 + 406) - długość: 7,201 km

Nr 2373C Wilkowo – Słaboszewo – Mierucin (od 0 + 800 do 9 + 392) - długość: 8,592 km

Nr 2401C Mokre – Krzekotowo – Pakość (od 0 + 000 do 5 951) - długość: 5,951 km

Nr 2402C Słaboszewo – Krzekotowo (od 0 + 000 do 2 + 180) - długość: 2,180 km

Nr 2403C Dąbrowa – Mierucin (od 0 + 000 do 3 + 333) - długość: 3,333 km

Nr 2404C Mierucin – Kołodziejewo (od 0 + 000 do 2 + 898) - długość: 2,898 km

Nr 2405C Parlin –Wszedzień (od 0 + 000 do 3 + 315) - długość: 3,315 km

Nr 2406C Krzekotowo –Wszedzień (od 0 + 000 do 6 + 773) 6,773 km

Nr 2427C Słaboszewko – Mokre (od 0 + 000 do 2 + 385) 2,385 km

Sieć dróg wyższej rangi uzupełniana jest przez drogi gminne. Drogi gminne, z racji gęstej sieci dróg wyższej rangi nie mają tak dużego znaczenia w zapewnieniu dostępności, ale mają znaczenie w obsłudze ludności, gdyż w wielu wsiach to właśnie drogi gminne stanowią podstawowy układ wewnętrzny; są także ważne dla obsługi rolnictwa. Mają długość 72,7 km i w zdecydowanej większości to drogi gruntowe. Długość dróg gminnych w gminie jest obiektywnie dosyć duża, tym bardziej jeśli uwzględnimy gęstą sieć dróg powiatowych i korzystny z punktu widzenia obsługi, przebieg drogi wojewódzkiej.

Transport kolejowy

Przez teren gminy nie bieżą linie kolejowe. Dostęp do transportu kolejowego możliwy jest na terenie gminy Mogilno. Stacja w Mogilnie umożliwia korzystanie także z połączeń dalekobieżnych – o relacjach międzyregionalnych (w tym komunikację z Poznaniem i Trójmiastem).

Transport wodny

Cieki płynące przez teren gminy nie wykazują predyspozycji dla transportu wodnego.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU INFRASTRUKTURY

Gospodarka wodno – ściekowa

(poniższy rozdział został opracowany z wykorzystaniem Projektu Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dąbrowa na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 - 2021, opracowanego w roku 2014 przez Green Key)

Na terenie gminy Dąbrowa eksploatowane są dwa czynne ujęcia wraz ze stacjami uzdatniania. Stopień zwodociągowania (wg danych POŚ, bazujących na danych Urzędu Gminy) jest bliski 100% (wg danych Urzędu Statystycznego – przekracza 95%). Długość sieci od wielu lat praktycznie nie zmienia się i wynosi ok. 90 km, podobnie stała jest liczba odbiorców, natomiast nieznacznie w ostatnich latach rośnie zużycie wody na potrzeby gospodarstw domowych. Eksploatowane ujęcia są zlokalizowane w miejscowościach:

- Krzekotowo – 3 studnie (40, 40 i 40 m); obsługa miejscowości: Krzekotowo, Słaboszewko, Słaboszewo, Mokre, Mierucin, Mierucinek, Sędowo, Szubinek, Białe Błota, Sucharzewo, Radłowo, Szeroki Kamień, Dąbrowa, Parlin, Parlinek
- Szczepanowo – 2 studnie (50 i 45 m); obsługa miejscowości : Szczepanowo, Szczepankowo, Słaboszewko, Wójcin.

Wszystkie ujęcia posiadają ustanowione strefy ochrony bezpośredniej, a jak wynika z operatów wodno-prawnych nie zachodzi potrzeba wyznaczenia stref ochrony pośredniej.

Wg operatów wodno-prawnych dla ujęć w Krzekotowie (operat obejmuje także ujęcie w Dąbrowie) oraz w Szczepanowie, zakłada się coroczny przyrost zapotrzebowania na wodę na poziomie ok. 1%. Oznacza to, że pobór z ujęcia w Krzekotowie w roku 2020 wyniesie około 286 tys. m³ rocznie, a z ujęcia w Szczepanowie – około 75 tys. m³ rocznie. Wg operatów wodno-prawnych, pobór w takich ilościach nie jest zagrożony, a jednocześnie nie będzie miał żadnego zauważalnego wpływu na zasoby wód podziemnych w tym rejonie.

Woda w ujęciach na terenie gminy spełnia – wg operatów wodno-prawnych - wszelkie normy dotyczące jakości. W rejonie ujęcia w Krzekotowie, na podstawie analiz wykonanych na przestrzeni lat 1997 - 2012 ze studni Nr 1, 2, 3 i 4, woda charakteryzuje się dotychczas dobrą jakością. Żelazo występuje na poziomie 0,5-1,6 mg/l Fe, zaś mangan w ilości od 0,10 do 0,36 mg/l Mn. W związku z tym mętność wody wynosi w granicach 5 - 20 mg/l SiO₂. Barwa wody wykazuje od 5 do 10 mg/l Pt. Związki azotowe — amoniak, występuje w niewielkich ilościach od 0,12 do 0,27 mg/l N. Azotyny na przestrzeni lat stwierdzono w ilości 0,04 do 0,20 mg/l N, natomiast azotany w zakresie od 0,18 do 5,39 mg/l N. Twardość wody utrzymująca się na poziomie 350 - 450 mg/l CaCO₃ kwalifikuje ją do wód twardych. Chlorki na podstawie analiz oscylują w granicach od 36 do 52,0 mg/l Cl. Umiarkowana zawartość chlorków oraz niska zawartość związków azotu przy małej przewodności - 697- 742 uS/cm, wskazuje na należyłą ochronę warstwy wodonośnej przed wpływem potencjalnych zanieczyszczeń zewnętrznych do ujętego wodonośca. Potwierdzają to badania bakteriologiczne. W wyniku uzdatniania jakość wody z otworów Nr 1, 2 i 4 ulega znacznej poprawie. Zawartość związków żelaza zmniejsza się do wartości poniżej 0,02 mg/dm³ Fe (przy normie 0,2 mg/dm³ Fe), a mangan występuje w ilości mniejszej niż 0,04 mg/dm³ Mn (przy normie 0,05 mg/dm³ Mn). W związku z tym mętność wody uzdatnionej kształtuje się poniżej dopuszczalnej normy - 1 NTU i wynosi 0,1 NTU, a barwa utrzymuje się na poziomie pon. 5 mg/l Pt. Woda z omawianego ujęcia posiada przewodność 752 uS/cm, czyli znacznie poniżej normy, która wynosi 2500 uS/cm.

W rejonie ujęcia w Szczepanowie, na podstawie analiz wykonanych na przestrzeni lat 1997 - 2012 ze studni Nr 1 i 2, woda charakteryzuje się dotychczas dobrą jakością. Żelazo występuje na poziomie 1,2 - 2,3 mg/l Fe, zaś mangan w ilości od 0,12 do 0,33 mg/l Mn. W związku z tym mętność wody wynosi w granicach 13,5 - 31,6 NTU. Barwa wody wykazuje od 15 do 30 mg/l Pt. Związki azotowe — amoniak, występuje w niewielkich ilościach od 0,08 do 0,16 mg/l N. Azotyny na przestrzeni lat stwierdzono w ilości od pon. 0,03 mg/l N, natomiast azotany w zakresie pon. 4,5 mg/l N. Twardość wody utrzymująca się na poziomie 366 mg/l CaCO₃ kwalifikuje ją, do wód twardych. Chlorki na podstawie, analiz oscylują w granicach 33,0 mg/l Cl. Umiarkowana zawartość chlorków oraz niska zawartość związków azotu przy małej przewodności - 665 - 712 uS/cm, wskazuje na należyłą ochronę warstwy wodonośnej przed wpływem potencjalnych zanieczyszczeń zewnętrznych do ujętego wodonośca. Potwierdzają to badania bakteriologiczne, gdyż w badanej wodzie nie stwierdzono zanieczyszczeń mikrobiologicznych. W wyniku uzdatniania jakość wody z otworów Nr 1 i 2 ulega znacznej poprawie. Zawartość związków żelaza zmniejsza się do wartości poniżej 0,06 mg/dm³ Fe (przy normie 0,2 mg/dm³ Fe), a mangan występuje w ilości mniejszej niż 0,004 mg/dm³ Mn (przy normie 0,05 mg/dm³ Mn). W związku z tym mętność wody uzdatnionej kształtuje się na granicy dopuszczalnej normy — 1 NTU i wynosi 0,13 NTU, a barwa utrzymuje się na poziomie pon. 5 mg/l Pt. Woda z omawianego ujęcia posiada przewodność 749 uS/cm, czyli znacznie poniżej normy, która wynosi 2500 uS/cm. Pod względem bakteriologicznym badana woda nie budzi zastrzeżeń. Reasumując jakość wody uzdatnionej odpowiada obowiązującym normom i kwalifikuje się do spożycia.

Tab. Stan rozwoju infrastruktury technicznej

a) sieć wodociągowa

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
długość czynnej sieci rozdzielczej (km)														
89,7	89,7	89,7	89,7	89,7	90,2	90,2	90,2	90,2	90,2	90,2	90,2	90,8	90,8	91,6
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (szt.)														
924	924	924	924	928	924	929	933	936	944	945	950	950	950	955
ludność korzystająca z sieci wodociągowej (osoby)														
4531	4539	4500	4485	4532	4509	4488	4520	4526	4498	4494	4483	4694	4645	b.d.
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca (m³)														
34,2	34,7	32,2	34,7	36,8	37,1	37,9	52,5	36,7	40,1	38,7	38,3	39,8	42,0	42,7

b) sieć kanalizacyjna

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (km)														
6,2	8,6	9,1	12,7	20,9	21,0	25,9	40,6	40,6	40,6	35,7	47,7	49,7	49,8	49,8
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (szt.)														
93	158	174	395	422	426	422	355	543	571	584	590	596	626	628
ścieki odprowadzone (dam3)														
16,2	26,3	34,1	35,4	38,2	44,5	48,6	78,0	77	73	71	73,0	77,0	77,0	80,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej (osoby)														
728	1046	1083	1715	1796	1796	1787	1800	2235	2645	2671	2674	2934	2944	b.d.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Na terenie gminy czynna jest zbiorcza sieć kanalizacyjna. Dzięki jej rozwojowi w ostatnich latach, obecnie sieć obsługuje 6 miejscowości, zamieszkiwanych przez dosyć dużą jak na warunki gminy, liczbę ludności, co powoduje, że z sieci korzysta aż 57% ogółu mieszkańców gminy – jest to wskaźnik w porównaniu z innymi obszarami wiejskimi województwa – wysoki. Gminna sieć obsługuje ludność miejscowości: Dąbrowa, Parlin, Parlinek, Mokre, Słaboszewko, Szczepanowo.

Gmina ze względu na małą powierzchnię, zwarty kształt oraz dosyć silnie skupione osadnictwo, prezentuje korzystne warunki rozwoju sieci, stąd należy zakładać dalszy rozwój sieci i sukcesywne powiększanie wskaźnika skanalizowania.

Gospodarka ściekowa realizowana jest w sposób planowy i skoordynowany - poprzez wyznaczenie tzw. aglomeracji kanalizacyjnych. Od niedawna Gmina Dąbrowa objęta jest aglomeracją Barcin z oczyszczalnią w Sadłogoszczy. (uchwała nr IX/166/15 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2015 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Barcin). Ścieki do oczyszczalni w Sadłogoszczy przerzucane są już od roku 2014, gdy zamknięto oczyszczalnię w Dąbrowie (Oczyszczalnia na działce nr 86/7 została wybudowana w 1998 roku wraz z pierwszymi odcinkami zbiorczej sieci kanalizacyjnej. Oczyszczone ścieki oddawała do rzeki Noteć za pośrednictwem rowu melioracji szczegółowej RA7 i RA oraz jeziora Mokrego).

Obszary nieskanalizowane obsługiwane są za pomocą szczelnych zbiorników bezodpływowych (w roku 2012 - 444 sztuki) oraz przydomowych oczyszczalni (w roku 2012 - 15).

Gospodarka odpadami

Zagadnienie zostało szczegółowo scharakteryzowane w rozdziale: „Stan i zagrożenia środowiska. Problemy ekologiczne gminy”. Gospodarka odpadami na terenie gminy odbywa się w zgodzie z wojewódzkim i gminnym planem gospodarki odpadami. Byłe składowisko komunalne w Sucharzewie, zostało zrekultywowane.

Zasilanie w energię

Zasilanie gminy odbywa się przez Główny Punkt Zasilania 110/15 kV zlokalizowany na terenie gminy Mogilno. Ze względu na małą odległość do powyższego GPZ, nie zachodzi potrzeba budowy GPZ na terenie gminy, gdyż cała gmina jest w zasięgu jego obsługi. Także planowane zapotrzebowanie na energię nie uzasadnia tego typu działań.

Z powyżej stacji w kierunku gminy wyprowadzono sieć średniego napięcia (dosyć dobrze rozwiniętą), obsługującą około 65 stacji transformatorowych. Większość stacji transformatorowych to stosunkowo nowoczesne stacje słupowe typu STS 20, ale pewna część to przestarzałe i wymagające wymiany stacje typu ŻH. Obecnie średnie wykorzystanie

mocy transformatorów jest znacznie niższe od potencjalnie możliwego. Ponadto konstrukcja stacji transformatorowych pozwala na znaczne zwiększenie ich mocy (poprzez rozbudowę istniejących stacji) - ocenia się, że obecnie łączna moc zainstalowanych stacji wynosi ok. 5 tys. kVA a możliwości rozbudowy pozwolą osiągnąć moc przekraczającą 11 tys. kVA.

Należy jednak zauważyć, że ewentualne nowe lokalizacje większych terenów inwestycyjnych (pod zabudowę o charakterze mieszkaniowym lub działalności gospodarczej), wymagać mogą rozbudowy sieci i lokowania nowych stacji. Lokalnie problemem są zbyt długie obwody niskiego napięcia (w większym stopniu zagrożone przerwaniem ciągłości dostaw). Na obszarach rolniczych lokalnie problemem bywa gęsta sieć linii z dużą liczbą (gęstością) słupów, stanowiąca przeszkodę w prowadzeniu efektywnej gospodarki rolnej.

Na terenie gminy istnieje możliwość rozwoju systemów grzewczych bazujących na biomasie - zwłaszcza na spalaniu słomy. Uwarunkowania rozwoju tego rodzaju energetyki są złożone i oprócz kwestii ekonomicznych muszą uwzględniać także dostępność surowca, zależną od aktualnych trendów w produkcji rolnej. W gminie, ze względu na małe (zwłaszcza na terenach rolnych) powierzchnie obszarów chronionych, występują możliwości uprawy wierzby energetycznej lub innych roślin energetycznych.

Przez teren gminy, na bardzo krótkim odcinku, biegnie gazociąg wysokiego ciśnienia Dn 150 relacji Inowrocław – Barcin – Nakło. Ma on charakter tranzytowy, ale umożliwia rozwój sieci lokalnej, poprzez zasilanie stacji redukcyjnej pierwszego stopnia. Dotychczas planowano realizację takiej stacji w okolicach Słaboszewka i w bieżącym Studium podtrzymuje się tę lokalizację, zwracając jednocześnie uwagę, że sąsiednie gminy są częściowo zgazyfikowane, stąd rozwój sieci na terenie gminy może następować także poprzez rozbudowę tych sieci. Tak jak w przypadku pozostałych aspektów rozwoju infrastruktury, mała powierzchnia, zwarty kształt i skupione osadnictwo są czynnikami bardzo sprzyjającymi realizacji sieci. Niestety podstawową przeszkodą jest czynnik ekonomiczny, związany z relatywnie małym zapotrzebowaniem wynikającym z małej liczby ludności i braku przedsiębiorstw zgłaszających duże zapotrzebowanie na energię. W tym kontekście realność szybkiej gazyfikacji gminy należy ocenić jako bardzo małą.

Na terenie gminy powszechne jest wykorzystywanie przez ludność gazu butlowego. Popularne są także instalacje grzewcze na bazie gazu propan-butan. Pod tym względem gmina prezentuje uwarunkowania identyczne jak w innych obszarach.

Transport przesyłowy

Przez teren gminy biegnie infrastruktura przesyłowa – transport rurociągowy o charakterze tranzytowym, związany z eksploatacją soli przez kopalnię Solino w Przyjmy koło Mogilna. Są to: rurociąg wody przemysłowej z Wójcina (w gminie Żnin) do Przyjmy (woda wykorzystywana w kopalni otworowej) oraz rurociąg solankowy z Przyjmy w kierunku Inowrocławia (do Janikowskich Zakładów Sodowych „Janikosoda” S.A.). Częściowo obydwie rurociągi będą po jednym śladzie.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

Tereny dla realizacji zadań publicznych o znaczeniu ponadlokalnym obejmują głównie inwestycje dotyczące komunikacji i infrastruktury technicznej. Są to zadania wynikające z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego (przed nazwą zadania podano jego numer z Planu). Gminy Dąbrowa dotyczy niezbyt duża liczba zadań o znaczeniu wojewódzkim lub krajowym wskazanych w pzpw. Ponadto duża ich część to zadania dotyczące całego obszaru województwa (a więc gminy Dąbrowa – tylko pośrednio, podobnie jak wszystkich gmin – nie są to zadania sprecyzowane, ukierunkowane tylko dla określonego obszaru). W przypadku zadań nr 6 oraz

49 (ze względu na sposób sformułowania zadania w planie) nie można jednoznacznie stwierdzić w jakim stopniu dotyczą one gminy Dąbrowa.

Zadania o zasięgu ogólnowojejewódzkim, dotyczące pośrednio całego obszaru gminy Dąbrowa

(uwaga - * oznaczono zadania nie pokazane na rysunku Studium)

numer zadania	treść zadania
2 *	Ochrona gruntów o wysokiej przydatności dla rolnictwa przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze
39*	Opracowanie programu ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami dla obszaru województwa kujawsko-pomorskiego
40*	Realizacja programu zwiększenia lesistości i zadrzewień województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2001-2020
46*	Opracowanie i ustanowienie planów ochrony dla wszystkich rezerwatów przyrody
49*	Realizacja obiektów małej retencji wód, w szczególności w zlewniach: Noteci, Wełny, Orli, Kamionki, Sępoleńki, Krówki, Osy, Lutryny, Rypienicy, Strugi Toruńskiej i Rużca

Zadania o sprecyzowanej indywidualnej lokalizacji (pokazane na rysunku Studium)

numer zadania	treść zadania
5	Budowa zbiorników retencyjnych zlewni Noteci i Wełny (zbiorniki: Wiecanowski, Wieniecki, Parlin, Chwałowski, Ostrowo II, Ziolo, Lubiecki, Kołdrąbski, Wolski, Rogowo, Kaczkowo, Tonowo i Rogówko) oraz przepompowni Rydlewo-Skarbieniec (gm. Żnin)
6*	Regulacja i odbudowa rzek i kanałów w zlewni Noteci i Wełny (Kanał Kuśnierz, Kanał Smyrnia, Smyrnia Mała, Kcynka, Pomorka, Kanał Złotnicki, Dziemionna, Struga Śleska, Rokitka, Panna Północna, Bachorze, Kanał Gocanowski, Gąsawka, Wełna, Potok Kołdrąbski, Struga Sadowiecka, Kanał Ciechrz-Bożejewice, Potok Uścikowski, Rawka i Biała Struga)
26*	Budowa linii 400kV Bydgoszcz Zachód – Poznań Plewiska (gestor sieci wycofał się z zamiaru realizacji przedsięwzięcia – zadanie nieaktualne)
42	Utworzenie Skępskiego Parku Krajobrazowego i Pałuckiego Parku Krajobrazowego
81	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 254

Powyższy wykaz zawiera nazwę zadania, nie rozstrzyga natomiast czy zadanie to pozostaje nadal aktualne. Zadania zapisane w pzpw były sukcesywnie realizowane, częste są też przypadki częściowej ich realizacji (np. przebudowa wybranych odcinków dróg). Tym samym nie jest możliwe jednoznaczne rozstrzygnięcie, które z powyższych zadań straciły już swoją aktualność.

Niektóre z ww zadań dotyczą zagadnień obecnych na terenie gminy, ale zakłada się działania na odcinkach (fragmentach, częściach) leżących poza terenem gminy. Sposób zapisania zadań w pzpw uniemożliwia w niektórych przypadkach jednoznaczne określenie jakiej przestrzennej części danego zagadnienia zadanie dotyczy. Powyższy wykaz jest więc prawdopodobnie szerszy, niż rzeczywiste zamierzenia władz województwa wobec gminy.

Oprócz zadań wymienionych powyżej, do zadań realizujących cele publiczne o znaczeniu ponadlokalnym, zaliczyć należy przebudowę dróg powiatowych oraz funkcjonowanie komunikacji publicznej.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYMAGAŃ DOTYCZĄCYCH OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ

Gmina Dąbrowa położona jest poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzią